КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Масса а мехкашкара пролетареш, вlашагlкхета!

Шоатlа, 16 август, 1969-чу шо. № 98 (4735). Мах 2 кап.

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически партин Нохч-Гlалгlайн обкоман, Нохч-Гlалгlайн АССР Лакхечу Советан Министрийн Советан орган.

Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛА 1923 ШЕРА ДЕНИ

Пхе шера план — ханал хьалха

ЧlОАГlЪЕ КЪАХЬЕГАМА ДИСЦИПЛИНА

Пхе шера план ханал хьалха кхочушъяра, В. И. Ленин ваь 8lаь шу дузача денна сийленца какъабахара хьинар йдаь къахьегаш ба Нохч-Гlалгlайчен промышленноста белхлой. Пачхьалкхен плана тlаийца социалистически декхарш толамца кхочушдеш дукха промышленни предприятеш, транспортни гlишлонийн организацеш ю вай республике. Чурча тоьне коллектив биза пайда эцарах, кердадаран производствана юкъекхахьарах, къахьегама дисциплина тоьарах вlаштlехьдоза шар уж лакха толамаш даха.

Къахьегама дисциплина чlоагlъяра денна терко ю КПСС ХХIII-ча съезда цlерагlча крекинг-завода кулгалхоша, партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша. Дисциплина тоаяра дешаш каст-каста дуц белхлой юкъарча собранешка, пятиминуткашка. Укх шера заводе моттиг нийсъенна бохлоша прогул яь, корта бохабу мелар мейна, балха тlа тlехьабуалаш. Кхерамален техникен технологически режими нийса лелаю. Из гlулакх къаьстта дика латт ин. Бонденко, Рожков, Байдаш корте латтача установкашка. Цудухьа заводе коллективо даим кхочаш а тlехкхоачаш а ю производствени планаш, тlехдика мара продукци арахецаш.

Къахьегама дисциплина тоаяра, чlоагlъяра дlехашта теркам тlабахийтаб «Малгобекнефть», «Старогрознефть», «Горскнефть» мехкдаьтта промыслови управленей, А. Шерипова цlерагlча Нефтемашзавода, химически комбината, кхыча предприятейи организацейи коллективаша. Планированен экономически стимулированен кердача системах белх беш а уж эррига предприятеш. Лакх беннаб къахьегамцара наьха бехкам, производствени дисциплина.

Цхьабакъда, республикерча цхьайолча промышленни предприятешка, транспортни гlишлонийн организацешка яшта дика лелац къахьегама дисциплина чlоагlъяра бохк. Хlанз а тlехьа дукха моттигаш нийсъу дисциплина, технологически режим телхаеш, прогулаш еш, брак йола продукци арахецаш, техникаш бiзза пайда ца эцаш, балха ха дукха йоаеш.

Пятилетка дихьлагlча шера пачхьалкхен плани тlаийца социалистически декхарш цхьанкха бетта кхочаш ца деш хьайоагlа Грозненски «Трансмаш», Аргунски «Пищемаш», Назранерча «Электроинструмент» заводий, кхыча предприятей коллективаш. Цу балха керттерчарех цхьа бахьан да къахьегама дисциплина телхаяр, дукха нах балхара дlабуалаш хуванбалар. «Пищемаш» заводе укх шера дукха нах балхара дlабуалаш хуванбеннаб. Корта бохабу маларш меларах, прогулаш ярах доадаь 1470 сагаьн. Къахьегама дисциплина телхаярах дукха балха ха йоаьй «Электроинструмент», «Красный молот», «Трансмаш», «Автогенно-карбидни» завода, кхыча предприятей коллективаша. Къахьегама дисциплина дукхагlа телхаераш, прогулаш ераш, балхара дlабуалараш керда балха хьайна магирхой ба. Дукхагlа йолча хана корта бохабу маларш мелар бахьан йолаш телхаю шар къахьегама дисциплина. Дукхаче предприятешка ве вlаштlехьбаькхаб къонача болхлошта юкъе бу кхетама болх. Къахьегама дисциплина телхаю моттигаш къаьстта дукха хул республика гlишлой организацешка. «Грозхимнефтестрой» треста болхлоша прогулаш ярах укх шера йоаьх а 4745 сага-ди да. Цох 2311 сага-ди доадаь духхьала № 6 йолча цхьан гlишлон-монтажни управлене коллективе. Хlаьта «Грозпромстрой» тресте прогулаш ярах йоаьх ха 8188 сага ди да.

Къахьегама дисциплина телхаяр, прогулаш яр дlахо ла мегаргдолаш дац. Шенхашта къоасам доаттабе беза хlара участ-къоасам доаттабойла, не, цеха къахьегама дисциплина чlоагlъяра. Цу гlулакха чlоагlа лоархlаме да болхлошта юкъе бу кхетама болх цlенхашта тоабар, белхлой хьашташ lалашдар, болх lилман ларда тlа вlаштlехьбаькхар.

Хlара кулгалхоче, инженерно-технически болхлочо мастера, бригадира даим йоахо е еза производствени дисциплина тоаяра. Цу гlулакха керту лаьтта беза коммунисташ, комсомолаш, предприятей къахьегама ветерана. Уж декхарийла ба эррига шоай низ тlабахийта къахьегама дисциплина чlоагlъе.

Къахьегама дисциплина тоаяра керттера теркам тlабахийта декхарийла я партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш. Лакхбе беза хlара белхлочун бехктоххаш. Каст-каста партийни, профсоюзни, белхлой собранешка дуаша уоттаде беза къахьегама дисциплина тоаяра дешаш. Цига белгалъяьха мероприятеш кхета кхочашъю хьожаш — пазадаш тlахьожаш доаттабе беза. Керда балха бахкача сагирхошта производстве езалургlола хьалаш вlаштlехьдаха беза. Дисциплина телхаш бахьанаш гуча а доахаш уж цlендаь дlадахаро ларагlбаха беррига болхлой, дисциплина телхарах производствана мел зе хул дlахайта беза царна.

Шенхашта тоабе беза кагирхошта юкъе бу кхетама болх. Предприяте истори дlадовзийташ, производстве хьалха лаьтарий опыт шера йоархаеш каст-каста кагирхошна вlаштlехьдеттабала беза къахьегама ветеранаш, коммунистически къахьегама ударникаш, партийни, профсоюзни, комсомольски активисташ.

Пхе шера план ханал хьалха кхоачашъе дикагlа вlаштlехьдарга магахьа саннх производствени дисциплина чlоагlъяра хlара коллективо оарцагlволе, прогулаш ераша, корта бохабу маларш меларашие, брак йола продукци арахецараща хlара участ-къоасам доаттабойла.

Бархl бетта план кхоачашъяьй

«Грознефтеразведка» треста Али-Юртовски кlоарга тохкаю буруш детача контора коллектива юкъе белгалъяьннай бурувдеттаче мастера лаьн. Бочкова кулгалхо бригада. Массанел дикагlа да ю даьха хьокхадаш. 3,5 километр кlоаргача № 137 йолча скважине 12 август хьатlакхачалехьа 3281 метр буруш а тохаш, 8 бетта план кхоачашъяьй ма. Хlанз сентябрь бетта чотах буруш тохаш ба бригада белхлой. Белгалбаха боагlа къаьстта дика болх баьраш. Уж ба Ленински къахьегама вахте латта бурувдеттар Натальев Халил, электромонтер Савоев Михаил, лаборант-коллектор Рагевская Зинаида, кхыбараш.

В. МИХАЙЛИН.

Сий лакха лоаттаду

Инаркъера «Гlаж кхоссар» мара гаьна йоацаш йолча гlалгlаш латт буруш детта вышка. Цунна лакха йотеж совгlа вlаж хьалъеш латта гlишлонаш я. Шечаш юкъе — мехкдаьтта техкарий общежити я, цхьан цlагlа столови, цхьалхаме чу — Ше уголок. Шеча уголке шортта нах ба: телевизорга хьежаш ба вахха чакхъяьлча бахьна бурувдеттараш, цхьабараш бlажардах доахаш, вокхаш керда газет, книжка деши. Укхана хьахиз болх беш моттигча буровой цхьан кхуьзамах ду тога. Цуха тlехьайна на болаш болх беш ба лакха товзал бола яьттаи чеван техараш.

— Дог дика хьана ба болхлой, — йоах буруш деттача мастера Васенов Борис Филипович, — дукха ха йоацаш цхьанкха тоаш бахьнхаб вахе. 1830 метр кlоарга 12 дюймови обсадни колонна lоцу а яхийта цунна пелертаж лаьй. Цхьабакъда, ю дезаш кхы а дукха балхашьда, 6 эзар метр кlоарга-а из скважина.

Цхьа дешх санне, барттайна къахьегаш ба тха бригаде дукхача хьамет бола нах. Царна юкъе ба бурувдеттарий гlоочош А. Гагиев, Х. Хашагульгов, К. Медов, Х. Тулеш, бурувдеттар А. Егоров, бурувдеттачун гlоочаша В. Столбовский, В. Полухин, кхыбараш. Буровой хьинаре къахьегаш ба Шамча дешлах латтанах. Парех ба Шамарданигlар Василий, цун воl Николай, воша Иван. Уж берригаш а дизелисташ болаш болх беш ба.

Шоай балха опыт дlа-кха луш, ка хоьр дlахьехаш, хьокача тlахьежа дукха балхаш ду цар. Цу гlулакхо чlоагlъю къахьегама дисциплина, дукхагlа хьалех кердах бахха баьхкача нахагара. Бехкагlчаргара хьокхаш ве хьинача болхлоша. Цунга хьежна дахагlа хул даха къахьегама толамаш а.

Къаьстта чlоагlа лоархlаме сий деши а тха бригаде мехкдаьтта доадда моттигаш тахха Шамарданигlар дезалий коллектив. Хьинаре къахьегарца даьккха цар шоай сий. Цар болх беча моттиге массаза цlена хул, цхьанкха хьежаш беша болх бу дизелисташ. Къаьстта чlоагlа тха бригаде лоархlаш сий деши ва В. Д. Шамарданин. Миччахьа ваза а массаза а хьалха латташ хул из.

Ший дав викъ хьал а лаьца тахан хьинаре къахьегаш ва цун воl Николай. Юххьанца слесарь волаш буровойна гlулкх лош вар из. Цун тlехьагlа вы балха теплалх дизелиста болх бе воалавар. На хоьр йlа а хьехаш цунгара лоаттlар хьадехар дас.

Шоай балхах лаьца, доалача къахьегама толамех лаьца дукха хул лувца. Шамарданигlар дезала. Цудухьа массанена белабеннаб дизелистий бахк. Хlанз пята балха ва дагаволаш ва конторе тракториста бахк беш вола Василий Данилович воша Александр. Шамарданигlар доала членаш сана хьинаре къахьегарга ю, хьай вег рабза долаш ва хьанца могадеш ба бурувдеттараш.

Тха № 47 йолча буровой коллектив Карабулакски конторе бурувдеттаршта юкъе хьалхара социалистически хье хьалха ваттаре, дикагlа лоархlачарехи я. Буруш деттараша хlанзалехьа кхоачашъяьй бархl бетта план. Пхе йоацча хана уж тешаш цхьа а лаккхьеш къахьега лоархl цар. Уж толамаш бригадас дешаду В. И. Ленин ваь 8lаь шу дузача юбилейна.

[illegible]

Даьхенна дукхагlа продукци!

1969 шера тlаийца декхараш кхета кхоачашду республикерча предприятеша

	Соц. декхараш	Бархl бетта уж кхоачашдар
Планал совгlа реализаци е еза продукци — миллионаш сомаш	12,0	8,4
1969—1970 шерашка болх беш йолча мощностий къахьегама оасарле лакхьяра четах яралехе промышленни продукци дегlа еза 75 процентал кlезигагlа йоацаш	75	80
1969 шера планел совгlа дакха деза мехкаьтта — эзараш тоннаш	45	126
1969—1970 шерашка машинаш ечен металлообработкан предприятеша керттерча производственни фондах пайда эцар тоадарах кара а ерзаш, ерахеш йолаяла еза керда тайп-тайпара изделеш, машинаш	25	78
Планал совгlа машинаш ечен металлообработкан предприятеша реализаци е еза продукци — эзараш сомаш	350	491
1969 шера плана дахьхlечух совгlа икка еза электроэнерги — миллионаш киловатт-сахьаташ	38	46
Швейно-производствени объединене, кога гlирс бечен трикотажни фабрикий, ойгача промышленноста, кхыча предприятей коллективаша планал совгlа реализаци е еза продукци — эзараш сомаш	300	186
Моттигерча, хьу чокхйоахача, хьун промышленноста планал совгlа реализаци е еза продукци миллионаш сомаш	1,2	—
Культурно-бытовой гlулакхаштее бахача маха ушен товараш арахецар — миллионаш [illegible]	35	17,6

IАНА КИЙЧО ЯЬЙ

Дlадаха ја чlоагlа кийчоа каден денадар. Дуьга далонаш ла йийзар мехкаьттахой. Хlаьта моттта моттигаш кlезига нийслац. Iай болх бара йоагlаш йола кийчо ца хьарашта бехк барах доалий из, пачхьалкхенна ве хулаш кхача. Цудухьа цхьанкха хьовзам боваш бўх бе йиш кургйолаш бlаьсти йоалелча деш кийчо еш да тхо. Де дезараш дукха да. Бригада йоакхе я, дукха кlоарга-насоски скважинаш я. Тхоашта дагlадехьхар а ма деш, планах болх бу вахе.

Эггара хьалха эlамигача емкосташта ремонт е йоллаьй. Эррингаш а 180 я уж. Iай каст-каста а беш хьй хьаушка йиш йоацийн дусар тхо. Тlехьха ца балха тlа боакха хьовзам бора. Хlанз ше йолча эlамигача емкосташта ремонт а я ь йlоахъяра балхаш деш да. 13 коллектор а тха царна ремонт еш. Хlалхехьа а тlехдика ремонт яьй № 468, 524, 574, 602 йолча коллекторашта. Кхаь скважине керда ийнaш техаш, 20 скважине тишденичa ийнашта капитальни ремонт яьй.

Хlанзехьа 1000 метр мехкдаьтта лаие керда турбаш ехкай. Бульдозерца ораш а доахаш, из дlатlа на йохлуча кулгашие лаьтта оакхаш чакхдаьхад уж балхаш. 5 подмачтови бекъа хувиа мара це бозаш эррига стоякаш бола боргбоmаш дика кийчъяьй. Цул совгlа кlайленошта цемент а йилла тоаьй емкосташ, 35 мотори яьшкама ремонт яьй. Иштта №№ 870, 857 скважинашкий низаца ишъ тохкама майда, хьалхьай, сварочни балхаш ду майда кийчъяьй промысла коллективо. Иштта нах чубахача объектошта а ремонт ю. Лоацца аьлча, Iан дика кийчо яьй промысла болхлоша.

Из иштта дале, цхьа кхоачамбоацар да промысле. Сунжа ма цига. Догlа дийхо е кхача бахьанах тlоададаь мехкдаьттахой барзкъаш доакъале моттиг яц. Хlаьта цуой низаца ю хьалъе могаргдац болхлошта, хlанз аьлча, дукха материал кийча документаций эцаьтаь. Цудухьа промысла а «Малгобекнефть» НПУ а кулгалхоша йоагlаш йола йоакхо е еш цу гlулакха.

Х. КОТИКОВ,
«Малгобекнефть» НПУ кхоалагlа промысла деткхагlоана оператор.

Шозлагlа дlайийнай

Вай республике хlанз цхьанкха боахам беш шера цхьа хьувкъам кхебарах кхоачам беш. Къаьстта чlоагlа теркам тlабодийт цу гlулакха Сунжански района колхозашка. Дерриге балхаш комплексно чакхдахар бахьан долаш хlанз алат чуйца доакхаче а доакъара лаьрхlа шозлагlа ю культураш йлавех дийрхlама тайпара 3,5 эзар гектара тlа салош дlайийна бавеннаб районе.

Совхарчул дукха дукхагlа а мош готтаче мугlарех дlайийнай укх шера хьажиlаш. Уж йоацаш 315 гектара тlа гречиха, 50 гектара тlа коартол кхеергья.

Эггара хьалхи из боах чакхбаькхараш XX партсъезда цlерагlан «Путь к коммунизму» яхачен колхозий механизатораш бар. Хlанз гурахь юаза культурашта лаьттаж кийчадо ба цу боахамашка.

М. СОЛОМОНОВ.

КНР КХЫЧА МЕХКАШЦАРЧА ГlУЛАКХИЙ МИНИСТЕРСТВАГА СССР МИД-а ЯХЬИЙТА НОТА

13 августе СССР кхыча мехкашцарча гlулакхий Министерства КНР Москверча посольстве гlоала КНР МИД-ага яхьийтар е чулоацам бола нота:

«Советски Социалистически Республикий кхыча мехкашцарча гlулакхий Министерства Китайски Халкъа Республика кхыча мехкашцарча гlулакхий министерствага дlахойт ер.

Укх шера май бетта юккъе дениз хlанзалца китайски Iаьдала ховшшехь а нрду Казахски ССР Семипалатински областа районе, советско-китайски доазонара хьаа, китайски бlухой советски территоре тlа провокационни бувлнга вlашагlдехк, СССР МИД-а 1969 шера 4 маен 11 июлен яхьийтача ноташ тlа китайски Iаьдалгара хьадийхар цу районе кхоахам оттабеата соцадар. Бакъда китайски оагlоно ладувгlадзар цунга.

Укх шера 13 августе 7 сахьати 40 минута яьлча (моттигерча ханах) китайски бlухой массехк группо Семипалатински областе Жаланашколь яхача нах бахача пункта малхбоален оагlорахьа итт километр йолча советски пачхьалкхен доазув доладир, советски территоре тlа хьачу а яьхкар. Хьалле а дlахойташ сигналаш енна йоллашехь, СССР территоре тlара дlагlолга хьадийкадоллашехь, доазув доладьараша советски территоре тlара дlа ца болхаш хилараl совгlа советски пограничникашта автоматаш еташ дов доладир. Советски доазув доладьараша леладу эуламе хlамаш соцадеш доа гlулакхаш советски пограничникаша даьчул тlехьагlа, китайски оагlонгахьара 60—70 сага вола эскара гlулакхерча наьха 2 группа тlайоалле гlийтар.

Советски пограничникаша даь гlулакхаш бахьан долаш, доазув доладьараш вай доазонал арабьхар, из деш китайски салтех шиъ саг лаьцар советски территоре тlа. Вийна а човаш а а массехк саг ва.

Хадиде йиш йоацаш факташа тешал ду китайски Iаьдала советско-китайски доазон тlа ь тlема провокаци хlанз а хьалхе пала еттаь ь хилара. Из хулаш юххе, 12 августа советски пограничникаша эйча гучадаьнадар доазон китайски оагlонгахьара цу участке эскара подразделенеш хьатlаувзаш хилар, сихбенна хьатlаувзар бlухой группаш, бувлама дика еттаеш балхаш вора. Советски доазонцарча Iаьдало хьал чоалхаме ца дайита лерхlаш тlаванйхар КНР доазув лорадара викал. Бакъда цо тlаьа [illegible].

Советско-китайски доазон тlа китайски Iаьдало ь ю тlема керда провокаци хиларца дуазаденна СССР кхыча мехкашцарча гlулакхий Министерства цlенхашта протест кхайкаю КНР кхыча мехкашцарча гlулакхий министерствага: Советски Союза доазув техадеш хилари советски пограничникашта дукъалара тlема провокацеш соцдар хьадех.

Советски оагlоно цlаькха а дlахойт Советски Союза территорена моллагlча а тайпара тlахходе меттахь хlама тохаргхилар. Советско-китайски доазонца еча китайски провокацех тlехьагlа цlенхашта хlама хуле бола йоррига бехктохам КНР правительства ба.

Геттара чlоагlа дара хьайча ю тlуж а гlоттаеш, дукха ха йоацаш укхазе lокхайнар lааьмате йолха вертолет МИ-6. Дукха мехкаьтта доаллаш хьал езача Мотеджаю яхача кердача моттиге буровой вышкашта лаьрхlа [illegible] хара конструкцеш Кхьаьнуш хьесаир цу хана вертолета. Хlаьта укх декошка а из болаш газони аlеж техай № 3 йолча буровой. Кlоарга лаьттана кlаьха йоалхачa доатора газашка нукъ баллараш ба «Туркменнефтеразведка» треста тохкаш беш буруш деттача № 5 йолча конторa буровикаш. Тоаш йоаа дебот лоархlаш ба хlанз специалисташ. Юххьанца бьаьа лоархlаш хlара дийнахь-бус 400 эзар кубометрах кlезигагlа доацаш доатор лургда скважино.

СУРТА ТlА: Метеджаие теха хьалхара газови кlеж. 2720 метр кlоаргара хьалаувлаш я из.

В. Мерешкова сурт. ТАСС фотохроника.

ФЕРМАШТА — ШОРТТА ДОАКЪАР

ХlАРА ДИ ЛОАРХlАМЕ ДА

Чlоагlа зе дергда хьайбай боахамa хlанз доакъар lалашдеча дукъал пхьа ди пайда ца эцаш эзкьа кlиддохийте. Цхьабакъда массеналье — а цу гlулакха шоргlа терко яц. Цхьайолча боахамашка lуйоийна хингхьа бола дlаболабаш е боах кубелзалие хlаьхlаш балха хи. Нийсе пайда эцад доакъар lалашдеча техниках. Из бахьан долаш геттаоа дола а йол, силос, витаминни хьоар доакхара балха тевеш.

Совхое укх хана lалашдаьчул 24 эзар тонн кlезигагlа кийчдаьх республике гlожа доакъар. Тlехьха Грозненски районе планах lалашде дезача 60380 тоннах хlанз долаш дар 18080 тонн мара яц. Ялат чуэцача хана кхлашкарча шоргача чеп аргlаш даь дац уххаза. Цlада хача кlидах цу районе lалашдаь доакъар 5 эзар тоннаа кlезигагlа да. Цу тайпара теновашга бола нlато е беш хуле тавиш е цар кхоачамбола шоай хьайбашта дика доакъар lалашдой.

Чахи аьлхи аргlаш деца сихде деза кхыча районий доакъар lалашдерий, къаьстта Наьсаран, Малгlабека, Сунженски боахамашкарчар.

Силос lалашъяра график оттаьй. Пхе дийнахьа 5 августа дола 10 августага кхачалла 134150 тонн силос чlоагlашка йолла веза. Хlаьта цу кlирах кийчъяь дукха кlезигагlа я — 83633 тонн мара яц.

Хlанзалъа силос lалашъяра балхаш хтаоа чlоагlагlа лу на я. Тоьнеш во яц: вай боахамий хлашке дика хинай доакъара дlайийна хьажиlаш. Хьажiаш шоай ханахьа чу а йийа кlоагашка чуйоаля вотуф баьиначоп кхыллоле доакъар кlезига хилар пи lаткъийташ lингара доакхарга шоай хьайбаш.

Чlоагlа лоархlаме да доакъара рационна аьлах даьккха хьоар дукхагlа хилийтар. Цхьабакъда, кафинй лаьозlача 2500 тоннах хlанз а lалашдаь 1498 тонн мара дац.

Доакъар lалашдерий низ мадагlа йоаржар. техника бола дика оасарле йолаш вlаштlехьбаккхар, доакъар дика хилийтар цу гlулакха терко ма хала беза хlара боахаме.

12 август хьатlакхочачта доакъар lалашдар (план процентошца)

Районаш	Гlожа доакъар	Цу дакъе йол	Чах аргlаш даьд	Хьах хьоар даьккхаи
Ачхой - Мартане	30	35	97	88
Ведана	21	18	90	—
Грозненски	26	29	90	47
Гудермески	25	45	100	207
Малгlабека	33	39	70	77
Надтеречный	43	47	90	—
Наьсаран	26	32	57	16
Наурски	46	55	66	29
Ножай-Юрта	30	31	97	—
Советски	1	0,9	—	—
Сунженски	29	20	87	104
Уоус-Мартана	52	65	100	46
Шаьла	61	59	95	126
Шелковской	36	42	96	102
Республике гlоала	35	37	85	69

Партийни вахар

ПАРТОРГАНИЗАЦЕЙ ЛОАРХІАМ ЛАКХБЕ

КПСС Заводской райкомо шиъ уйла даьи тІаухьйта гІулакх хила а хиннаэ, долаш а да юкхьанцарча партийни организацей деналл дІадо лакхдар, цар болха стиль а методаш а дикагІа тоаяр.

Районни партийни организацена юкъе йоагІа 200 совгІа юкхьанцара партийни организаци, цар пхьакъа кхыча болхех мукъабалийта партийни болхлой а болаш йола кхойтта партийни комитет а йолаш. Цар мугІарашка итт эзар гергга коммунисти КПСС членалла кандидати ва. Царех ахаш гергга болча коммунистацца болх бу промышленноста предприятешка, Іилма-тохкамен проектни институташка. Укх тІехьарча хана дукхагІа хиннай цеховой партийни организацеши партийни группаш. ХІанз райове 600 совгІа я уж. Белгаладаккха доагІа юкхьанцара партийни организацели партгрупаши дикка чІоагІъенна а йоакхагІа хинна а хилар.

Хоаш ма дий къахьегамхой коллективера хІара парторганизацие роль, цун влияни дукхача хьале парте чура звеноц эттув болаш - болцаш, болх беш хилэрах тайша йолга. Парте райком активa (райкома члений, штате йоачча отделий) новкъосталца къоастам болаш духтІаьнвай цу деша, хІаьта пайдана а эшаш а йолча моттигашка, КПСС Уставага хьежжа, кхыча балхех мукъабалийта партийни болхлой а болаш йола кхы а нии партийни комитет вІашагІа а оллай.

Юкхьанцарча парторганизацешта кулгалдеча хана парте райкома къахьетта теркам тІабокхийт кулгалдуч кадраш хержаре, нийсъеш бола хаш тІа дІа-са уттаяра, кхетачча кхенра. Пленумашка а райкома бюро заседанешка а дувца дешаш нийчдеча хьинаре дакъа лаца райкома членаша, членалла болча кандидаташа, штате йоачча отделаша, опыт а йолаш шоай гІулакх дика довзаш болча коммунисташа. Цо торо хулийт из дале а кхы дале а долча деша хьакъехьарча хьала кІоаргга духтІаьвла, юкхьанцарча партийни организаци балха юкъе гучадаьха дукха а кхоачамбоацараш дувце дош кийча деча юкъагІа дІадака.

Иштта, укх 1969 шера пленумашка а бюро заседанешка а дийцача, цу тайпара нийчальча духхача дошвех да лоархІамегІа дола ер дешаш: «XXX районни партийни конференце союзамаши делегаташа цига чу критически замечанеши кхоачашъярах», «Ацетоновеи завода партийни бюрос КПСС райкома 2-ча пленуца «Районна партийни организацешка» партийнии политически болх дикагІа тоабарах» бола совем кхоачешбарах. Мебельно-хьу чакхйоахача «Терек» яхача фирма парткомо цеховой партийни организацешта партийни группашта кулгалдарах», кхидараш.

Уж а кхыдола а дешаш дулла кийчдеши парте райкома пленумашка, бюро заседанешка дувцаши гучадаьхар дукха кхоачамбоацараш дахе дисараш, хІаьта уж дІадахара юкхьанцарча парторганизацена чакхдаьха къоастам болаш дола тІалаьхарг белгал а дир, уж кхоачашдерах даим тІахьожаж доаттабелга чІоагІ а дир.

Парте райкомо ше къахьетта йола терко ю духхьалка хержа юкхьанцарча а сикка, иштта цеховой а партийни организацей секретараш-Іомабара. Отчетно - хоржамий собрани ма хилле а чарих сенна вар чакхйоах. Цига дува партийни балха дукха а дешаш. Іомадола деша чулоацамга хьежжа семинараш чакхйоах а беррига партийни организацей секретараша дакъа а лоацаш е хахкъа боакхиа цхьа тайпа долча доакъой группашка. Цул совгІа теоретически конференцеш а чакхйоах райкомо. Укх шера чакхъяьккхай «Партийни вахара ленински нормаш» яха тема йола теоретически конференци. Цу тайпара конференцеш чакхъяьккхай Грозненски химкомбинате, производственно - товарни конторе, дукхача кхыча предприятешкеи организацешкеи.

Партийни организацеш дикка йоккха терко ю предприятей производствени балха. Цу къахьетча лоархІаме моттиг дІалоаш предприятей промышленно - финансови планаш уттаяра, экономически организационно-технически гІулакхаш хьалха вІаштІехьдахара, плана боарамегІа ритм йолаш болх болга, къахьегам Іилмай ларда тІа вІаштІехьбаккхара дешаша.

Хоаш ма дий промышленни производстве Іилманиен техникаен тІехкьара карагІдайнараш юкъехкахьаре, дукха къахьегам бодача процессашта автоматизаци механизаци яра ларда тІа къахьегама оасарле лакхъяра дешa вай парте мел йоккха терко ю. «Архенна продукци алсамъяккхара фактор ма хиллара къахьегама оасарле лакхъяр» яха дош массе а партІора цхьалхадоаккхаш дийцар юкхьанцарча партийни организацей секретарий аргІагІа йолча семинаре. «Грознефтехимзаводы» объединене кулгалхошта цхьана парте райкомо, дакъа лоацаш болхаший кулгалхой а, парткомий секретараш а, профсоюза заводской комитета чакалаш а болаш, дийнар «Производство алсамъяккхарца, къахьегама оасарле лакхъярце, болхлой кІеавгегІа хилийтарца дола болхлой, ИТР, гІулакхерча вахьа хьашт чІоагІагІа хилийтара хьакъехьа йола башкирски эксперимент 1969 шера 1-ча октябре дена «Грознефтехимзаводы» объединене предприятешка юкъеяхьара» доаш. Іилма - технически пропаганда Шешек стройиндустре НТО-цеи цхьана, юкхьанцарча партийни организацей секретараша хьинаре дакъа а лоацаш, парте райкомо 15 августе чакхъяккха нийтыю укх темах йола экономически конференци: «Къахьегама оасарле лакхъяр — гІишлошъяра рентабельноста лоархІамегІа дола хьал».

Цу деррагача а парте райкомо чакхдоахача кхыча а гІуланхоша гІо ду юкхьанцарча партийни организацей организационно-партийние политически болх дикагІа тоабара, политически болхамех декхараш кхоачашдеча юкъера цар роль лакхъяра.

Парте райкомо юкхьанцарча партийни организацешта кулгалдара, цар роль а хьинар а айдара хьакъехьа лоархІамегІчарех доаь дІа дехкар лерхІ шиъ а лакхдаьха латтача партийни органий а решенеш кхоачашъяра хаддаьа тІахьожам лоаттабелга. Решенеш кхоачашъяра тохкамаш делга массе а хана хиннад партийни организацей балха кертерча довкъах цаІ, цо ІалашдаьІ парте политика чакхйоахилга. Тахан, кердача хьалашка, Іилман ларда тІа чакхдахи дела экономикани культурани, наха юкъерча идеологически кхетамца кхебарен балха кулгалдела; хІана хаддаьза, лергІа тІахьожам лоаттабелга къахьетта боакхача лоархІаме хинна дІаэттад. Парте райкомо юкъе кхуъ КПСС XXIII съездо могадеча тайпара лохехьа латтача органий — партийни комитетий, юкхьанцарча парторганизацей отчеташка ладугІар сакиа йола тІахьожам доаттабара форма. Цу тІа а вадаь кхоачамбоацараш регистраши яра йиста дола гІулакх, массаьа а ахар мо дешхар лоархІаш къахьетца уттаду тохкам беча а отчет юкъа а хана партийни организацена дика опыт юкъарье, кхоачамбоацараш гуча а доахаш дІадаха, боля керпача дІадекарий боарамга кхочабеш йабе новкъостал делга. Решенеш кхоачашъяра тохкамаш дече тІемь - тІехбитІ нокагІа юкъеува специалисташ Іилмахойи, хІаьта иштта квалификаци йола къахьегама ветеранаш а, экономически анализаш ю, социологически тохкамаш ду.

Хилахьте а районни цхьайолча партийни организацешта дІадолийт тохкам бешшехь а доаш дела кхоачамбоацараш дІадаха новкъостал делга. Района цхьайолча юкхьанцарча парторганизацешна партийни тІахьожам тІагІоллагІа кхетабу, цуина меттел сихбелла тохкамаш ду, йоккхий справкаш язяе.

Решенеш кхоачашъяра бе партийни тохкам парте райкомо буьда ма боагІа вІашагІбуяв хилкъа тІахьожама органий балхаца а, хІаьта иштта тайп - тайпарча ведомствай (райисполкома, райфо, прокуратура) къахьегІа дека тохкамашца а.

Белгалдаккха доагІа укх тІехьарча шерашка райкомо а юкхьанцарча партийни организацеша а шоай болх цхьан шера лаьрхІача перспективни планагІа беш хилар. Райкома а юкхьанцарча парторганизацей а балха опыто бакъдаь йІаьхкача юкъа къоастам болаш йола балха план ца хилара йІаьхкача юкъагІа кхочашдаь дакъа доача гІулакха тІаберзабь болх бе торо ца хулийташ хилар. Кхоачъ цу хьалха, райкомо шиъ балха планаш навотелашта лаьрхІа мара ца уттальча хана цхьадола лоархІамера дешаш цкъаза терко тІа ца йолаш дусар, хІаьта кхыдараш цa эшашехьа а хаст - кастагІа дувца уттадора. Перспективни плани парте райкомо а юкхьанцарча партийни организацеша а вІаштІехьйоах КПСС XXIII съезда, КПСС ЦК Пленумий решенеша хьежжа, районни партийни организацена хьалхашка латта декхараши районера, предприятера хьали терках а деш.

Юкхьанцарча партийни организацешта кулгалдара бола шиъ организаторски политически болх парте Заводской райкомо тІаlестабу ка мяьхала а ювлаш промышленни производства планаш кхоачашъяра, рентабельность лакхъяра, къахьегама оасарле дегІа-кхувлара, дикагІа продукце дикал тоаяран цуга дІадолар лохдаран.

К. ОЗДОЕВ,
КПСС Заводской райкома секретарь.

РАЦИОНАЛИЗАТОРИЙ НОВКЪОСТАЛЦА

Пятилетка дийлагІча шера «Грознефтехимзаводы» объединене чуйоагІача предприятешта юкъе къахьетта дика къахьег КПСС XXIII-ча съезда цІерагІча крекинг - завода коллектива. Цун рационализатораша производствана юкъейихьай 258 рационализаторски предложени, уж кул 8 бетта производства юкъе ахьа лаьрхІачул дукхагІа. Цар пайда 132 эзар сом да. Завода рационализатораштa юкъе дикагІчарех лоархІаш ба № 1—2 йолча установка начальник Рожков Николай, технологаш Амхадов Ілича, Павлинов Петр. кхыбараш Царех хІаране массехк рационализаторски предложени кийчъяьй укх шера.

З. ДОШУХАНОВА.

18 августе—СССР Фегара Флота Ди

ТАТАЛ МАССАГІА, РАКЕТОНОСНИ

СССР ВВС главнокомандующе, авиаце маршала, Советски Союза Турпала Кутахов Павела дувц

«Советски воин» яхача журнало маштер [illegible] Маршал Кутахов Павела цкъа. СССР Фегарча Флота Денца хеташ интервью. Кердадарий кепайоаде [illegible] кІезиг - дукха доац а цу приоаккх ер беседа.

БИРСАЧА шоаттъе шоаллегІча шера август... Лора тІом латт Карела сигале. Сиге гІолле тІабоагІача фашистех Мурманскии моаче къийбаседаьере кхайоле городаш лорaе ем. йоастагІчох майрех тІехьаьнна ца боаккхи летар эьвнахчал дала вай летчикаш. ХІаьта царна юкъе, цу денешка «Часовой Северов» яхача армейски газето ма хаддарра, къахьетта бенгалевьниевар эскадрильи командир летчик - истребитель Кутахов Павел Степанович.

Кутахов Павел Степанович тахан — авиаце Маршал, Советски Союза Турпал, Украински ССР Лакхехьерча Совета депутат. ТІема Фегарча Ниэий Главнокомандующи — моаха обороне Министре заместитель. СССР заслуженни тІема летчик волча, сийлахьа тІема низь хьабеннача цу нах тайпа, партен волкьон цуна тІадиллад тІема авиатораш — вай социалистически Даьхен фегара доадевами фе лорадеш бола майрен тешаман Даьмехкахьонгаш — Іомабаран кхебаран кулгалдера.

Советий Махко 18 августа белгалдоахх тІема Флота Ди — Пхьалгіа онеаи карсберзабьерий традиционни цІай. Татал массагІча, вай ракетоносни авиаце, тІемахой - авиаторий тІема гІулакхех дувца раьза хилар авиаце маршал Кутахов Павел Степанович.

• • •

— Новкъост авиаце Маршал, дувцал хІона, боккъала, а, укх тІехьарча шерашка ше дегІаяре мел боккха гІа баьккхаб вай тІема авиационни техника?

— Сийлахь - боккхача Даймехке тІема шерашка, къахьетта а из чакхбала боаллача хана, советски авиационни промышленность хьаьвй, хоаш ма дарра, сигала вайна йиза совле Іалашъяьь, фегара моастагІчух соединенеш, цун коммуникацеш, дийна ниа, техника хІалакьелга вІаштІехьдаьккха йола тІемо самолеташ, истребителаш, штурмовикаш, бомбардировщикаш. ТІем тІа ІалЬмате доккха декал, кьонахчал долаш, майра хиннача тІема летчикаша кхетамца пайда эзар цу хангга диллача тІехьйоахе дика хиннача тІема машиний технически тактически торонех.

ДагабоагІа сона са а дакъа лаца дийза Карела сигала цкъа фега хиннa тІом. Шоаттъе шоаллегІча шера июнь бетта дав из. Тха полкерча пхе истребитело цІаьхха атака йир моастагІчун ткъо совгІча самолета. Майрен бІубенеи тІом а беш, геоза хьуазаш ю а боахаш тха группо моастагІчун массехк машин чуйтар, хІаьта ше маьоше аэродроме юха а ера. МоастагІчуи низ тІех хиначе цу тІом тІа ботало аккха вІаштІехьдаьккхар йоккхача гоазало а вай летчикаша кхетамца лехкаш тІом баь истребителаш тІехдика хиларо я.

Бакъда из, я а цо хика тІехболла хана тха хинна машинаш. Дукхьал тамашаш тойтар оаха царна. ХІаьта а, цу шерашка хинна самолеташ хІанзарча техника из нийсъелга а дац. Мадарра хьача миштa да а ма дий ма-м, поршнева двигателаш йоаккхача тІема машиний сахьат сальата 500 — 700 километрал тІех шир, хІаьта лакхалга диллача — 10—12 эзар метрал гаьна кхачар.

ХІанзара советски авиаци татал массагІа, ракетоносни, хаотам мочча бесса бале а делалуш я. ТІема машиний низ кхоач сахьате 3000 километр низь бе, 30000 метрал лакхагІа угарІъаха, цар тІа да цкъ бола ракетин, бомбей чуета герз, йоккхий топаш, кердагІа йола радиоэлектронии оборудовани, навигаци управлени толашагІа йола средстваш.

Шоана дага ма йоагІий 1967 шера 9 июле Домодедоверча аэродроме хинна авиационни парад. Цо цІаьхха а къаьтта хьахьеккхар советски авиаце низ чІоагІали. Параде вайна бІаргайра летчикаща - испытателашна цхьана теоретически къа а хьегаш вай Іилмахоша, авиационни конструктораша хьаь кердагІа йола тІема машинаш. ГІоттача хана нийсса вогІІйолаши Іоховча хана нийсса чуйоагІаши йола самолет, стратогие ускорителаш а йоахкаш йола истребителаш - бомбардировщикаш. ГІетта йодача хана тІаьска дІэсаре ткъамаш хуйцаш йола татал массагІа йола самолет. Массе дагІоахьа тІом бе йиш хулийташ, гІетта йодача хана тІаьска тьесарерча ткъама са хуйцалуш йола истребитель. Лохе а лакхе а гІолле делалу татал масса йола истребитель. Пхеттара кхы тІа а цкъа двигателаш а йола истребитель - перехватчик. Хоаттам миччa бесса бале а делалуш йола истребитель - перехватчик. Лоакашта дувьала тІом бе яь кердагІа йола самолет...

Уж башха - дика тІема машинаш советски авиаци дегІаеш парте правительстве даим боккхо ирах хьахиннар, вай Іилманхоша, конструкторашта, инженерашта, техникашта, болхлошта кхелгІдаьнна тІехдаьнна боккха хІама. Цхьабакъда, хІанзара авиационни техника, вай хьетадеш ма дарра, цхьан метте миччa латт: из даим дегІаух, югаш тоалу. Кердача прогрессивни хІеманаша йІаьнний хул. Шеко яц, укх тІехьарча шерашка советски авиаци цкъа Домодедове хиннача параде а вайна бІарга ца зайнача а кердача техника кийчъь хиларх.

— Дувца хабар дац, — шиъ уйла дІахоадечаьца Кутахов Павел Степанович, — вай декъкара авиаци дукхьаьл кхы дикагІа миштa хургьа йоаца я. Цхьабакъда, вайцига массаза а хьалхагІча плане хилла а хиннай хург а я авиаце сийдоахьа тІема коллектив — партийни кхетам болаш бола ца мугІаьла йола коминаш ма ярра Іомаяь, шиъ теоретически знанеш дегара довга кІоаргъеш, шиъ деррига низаш, ерригa шиъ опыт эскара довкъоши подразделенеши тІема кийча чІоагІъеш йола летчи инженерно-технически состава. Кхоттердолуж бе эттарa чоаккхаре тІема декхараш кхоачашде низ кхоачаш бола лакха идейни, квалификацированни, дисциплинии нах.

— МалагІча тайпара тІема гІулакхаш доахаш дила рза, хьона кхетаргахьа хІанзара тІема летчи?

— Йоккха тІема гоазал йолаш хулга дІадех летчикагара кердача татал массагІча реактивни техника. Самолет лехха хиеэ кхоачам хилан вай декоашка. Хьалхе ертыыш йоккха тІема говзал, моастагІчунна духьала довзаргдола низаши средствани йоазнаге. КІоарга теоретически технически знанеш хІаьта а ма дий. Дукхача летчикех кІанз летчикаш - инженераш ма хилаьбий. Цу наха, оалаш ма дарра, хІана хьастам а тІехьа Іомае еза шоай машиний материальни часть, цар тІом бара торонаш йовза, хьаттан тІа а фега а царна гоаза експлуатаци е еза. Цхьабакъда, из а, сона хетаргахьа, гІулакх шоа совгІун мара дa.

Ер а цхьамоза, къахьетта, сона хетаргахьа, лоархІаме яр, фегара бІухо шиъ Даьхен воккха патриот, майрен уйла чІоагІа йола, делал доладж а хІалех саккуши а, командире тьалхадика отталь, тІема декхар нийсса кхоачашдергва Іалашдеш йола алхха бакъахьере решени дукъал секундашкa вІаштІехьаьнцъа товш вола сог хила веза. Из деррига а дІадоьча тІема летчи дисциплина йолаш, культурин, Іилмен техникен дика кхетамех, литературех искусствох йовзаш вола-сог хила веза. Вовьонца укх тайпа гІулакхаш доаккаш ба вай хьалха латта летчикаш звеньей командирераш капитан А. С. Левченко, капитан В. И. Науменко, капитан Н. Ф. Шульга, воккхагІвола летчик воккхагІвола лейтенант В. Г. Щербак, политически гІулакхашта эскадрилье командирий заместителаш капитан Н. Е. Кондрашов, капитан Н. В. Храпови, эскадрилье командир майор В. П. Кочатков, В. И. Левина цІерагІча полке командира заместитель майор В. К. Комаьвоц, дукха кхыбараш...

Коммунистически партеи Советски правительствая лакха мах бу советски авиаторий къахьегама. 1967 шера Фрунзевий медальши елар 19000 совгІа летчика, инженера, техника, кхыча авиационни специалисташта.

Укх тІахьарча шиъ шера правительственни совгІаташца белгалбаьхаб 200 совгІа тІемахой-авиатораш. Къахьетта белгалбьнираваштa сийлахьа цІераш ела — «Заслуженный военный летчик СССР», «Заслуженни военный штурман СССР».

ТІемахой мугІарашта юкъе шоай гІулакх хІанз дІадолалдеш мара боацача къонача пилоташта фу могадергдар Іа?

— Мамогта сихагІа летчи коллектива юкъе тарбала, хьажа, шоайна тІема гІулакх деш болча звеноге, эскадрильега, полкага гІолладерча шоай новкъостaша шоаш лоархІаргболех шоашца лоттІагІал леладергдолеи хІама де эзе пар. ХІаьта цу гІулакхa дале къахьегере тІема хила, тІема Іилман тактикен Іомешц, шоай хьехьности лакхъеш, командирий, боккхагІбола новкъостий, Сийлахь - боккхача Даймехка тІема ветеранийй опыт хьаІомаш хила беза.

Къона летчик деккарийла из шиъ самолет ма яре йовза: шийна нийсса хетаргахьа, дунен тІа а йоаьаш йола башха - дика тІема машина шийх тайша а тийша Даьхено, хальхо шийга дІалеладаь доккхал зе. ЦІанкха а хьахаьнхьа а дицде могаргдац хьо советски тІема летчих, эттара дикагІа йолча профессе вихал, вай хьакъа дегаокдо хилар.

— Укх тІехьарча хана тІема ошайрашен оагІонаш тІа чІоагІа уйла тІайохкийт тІема гІулакхa тІа волча летчина из йІаьхагІа хилийтара. Цу хьакъехьа фу оалалургдар шуога?

— Іа икар из къобалдеш доь да. Из Іалшьмате лоархІамен тоскале доагІаши дош да. Бокъонаш цу дешега хьожаш из тохкаш бу хІанз вай Іилмахойи медикаши. Белгала, сендухьа, да из, цхьавола пилот шоаттъе итт а кхы дукхагІа а шераш даьлаьлца самолет лелкаш хул, цхьаве лоренаш, хьемача шоашта гучадаьниччох, летчи балха тІаоа дІаховкхх кхоачаш тиьаь итт шу а далалехьа? Укхаза дукха хІамаш да, сона хетачох, летчиках шийх, шиъ укхцІеонга из хьажавех, режим, командующа. Аоси хьеланаш цо нийса кхоачашдерах тиьша. Къайле мичай, летчика къахьегам хала а чоалхане а хилаю: фега волча хана чІоагІа физически психологически ниа-Іиткъам хул цуьна...

Самолета тІа йІаькагІча хана а дикагІа а делалу шиъ тІема машина ма шера йовзаш вола летчи. Физически дика чІоагІ-венен тренировка яь, шоай тайпача тренажераш дукха болх беш спорта дукха тайбеш Іомаеш вар. Лаьттан тІа а фега а даим дисциплина лелаеш вар летчи балха законаш дика лоархІаш хьеканахь вар. Хоаш ма дар - уйлан дегІа чІоагІа йолаш, дисциплина йолаш, хІанзара техника кхетае ца могаш бола нах тІема авиацена хьолургбоаьнга...

Сона бовзаш дукха ба шераш дІадаха дале а штурвал хьалхагІа а сане бІубенна шоай бе йоалаеш бола башха - дика ветеранаш. Масала, къона бараш а хьагаргболаш ба тІехдика летчикаш. Фега беча тІема говзанчаш новкъостий И. И. Истыго, А. Н. Катрич, А. И. Бабаев, Н. Д. Гайдоенко, М. Т. Михайленко, Г. А. Алексеев, дукха кхыбараш!

— Вай хьона мел дийцар, гучех, эттара кертерчуй — тІемахой - авиаторий тІема кийчо лакхъяра ыттув боккхаш хьой доаргхурга-кх?

— Шеко яц. Цудухьа ма доь оаха тІема гІулакх а. ТІема кийчо, доаш ма хьорра, долла хІима чуввоц. Из—гІаста йоккха кийчвала а командира оттаньва хенза сигала вaха а хар. Из да тІемаэ дІахар массаза а тІехдика кхоачашде, моастагІчуй духьале катаь, из эшаве гІортала. Из да летчи инженерно - технически состава гоазал лакха хулга. Из да хІара сигалбехьа низь тІем тІа хулча тайпара долча хьалаштла бергболаш, тІема летчик шиъ деррига низаш оарцагІдаьха леларгдолаш сулала тІоаяа деча дельаьнта, авиационни летно-тактически учения деш дола кулгаа нийсса вІаштІехьдаккхар. Из да летчикаши экипажаши даим тренировка еш, шоай специальни дисцаш кхы а дукхагІа Іовзалуш, тІема - техники кхетам шербе лоаш хилар. Из да фегара тІемахой къонахчал долаш, лоІам болаш, сигала гІолла беча наькъа эттара доалхане гІема хьалашка шоай хьисапагІех ниилеташагІа лела ховргдолаш хьалкъебе вІаштІехьдаргдола, массе степенегІа бола командираш методически грамотни хилар. Из да фега а лаьттан тІа а болча хана дьоцхаме хилар, лакха дисциплина, организованность, порядок йолаш хилар. Из да хьалхале коммунистешкеи комсомольцашкеи хулга Іалашдергдолаш партийно - политически болх дика вІаштІехьбаккхар. Юкхера а, из да тІемахой - авиатораш кІоаргга идейно дог тийша хилар, ерригa лични состав Коммунистически партеи Советски правительствая боарам боацаш мутІахьа хилар, даим дІатІа гІертара уйла йолаш хилар партеи халкъан лаар моллагІча минуте кхоачашде, нагахьа санна вай Даьхен сийлахьа лаатош толхаде агрессор гІорте, из хІаллаваш цуна хІама тоаа кийча болча ниьха тІамех моральни - психологически гІулакхаш дика хилар.

Москве хиннача коммунистически болхлойи партей дунен халкъашта юкъерча Совещание КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева йоахар, доккха гІалат хургдар империализмо, эттара хьалха дунен реаци керттерча низо — США империализмо тІалоаттабеча тІема кхерама бизза мах ца бе. Цудухьа да КПСС-ой вежарашка йолча вокх партешеи социалистически пачхьалкхеий, оборонни низ чІоагІбара, оборона дакъе цар айхха цхьана гІулакхаш леладаьр даим йоккха еш хилар. Къахьетта белгалбаккха боагІа цу гІулакха. Варшавски Договора Организаца, социализми машаре лорабеpa цу тешамeча инструмента доалнел чухьа чакхбаьккха болх. «Кхеталеш да, — белгалдаьккхар Л. И. Брежнева, — мича тайпара а тІакхувдарах коммунизм хьалъеш доаллача советски халкъа кхьшташ лорадара вай дола хІама дергхилар».

— Новкъост авиаце Маршал, гучех цу дешача гІулакха новкъостал деш хургда-кх Владимир Ильич Ленин ваьча дийнахьа дена 100 шу дизара сийна тергамерча Низаша хьаьжача социалистически яхь а?

— Вахьда из, оаха доккхал ду шу дезача ден сийна Эскари Флотеи эттара хьалха социалистически ять дІайоллабраш В. И. Ленина цІерагІча Краснознаменни полка тІемахой - авиатораш хиларах. Дукха ха йоацаш со хиннав сий дола из полк йолча. Цига мел вар полка командирага полковникагара Совченко Александр Ивановичагара бакнах къонача салтечунга хьачалца бараш — шоай деррига низаш тІадаькйта тІеме говзал Іомаеш, дисциплина, порядок, организованность даим чІоагІъеш, шоай часта сийлахьа тІема традицеш дІаеш ба.

Сона, бахьлар хьалха, къахьетта дика хет В. И. Ленина цІерагІча полка авиаторий почин вай мехка деррига тІема-фегарча Низаша хьалальца.

Вахьча ваь 100 шу дизара сийна делдеча социалистически яхье укх шера результаташ дикхьяьй вай ТІема - Фегарча Низий дукхача доакъой подразделенеи командираша тІемахошта - авиатораштa тІемен политически кийчо яре, идейни кхетам баларе.

Шеко яц, сийлахьча юбилея да хьатІакхачалехье авиатораша, Сийлахь - доккхий ленински эскерташ кхоачаш а деш, тІемен политически кийчо еча шоаш кердa толамаш доахаргхиларах, шоай летчи гоазал лакхъяра тІема кийчо дика яра хьакъехьа партеге халгъеге хоам бергхиларах.

Беседа яь подполковника Н. Черногорова.

(АПН).

ЛЕНИНГРАД. В. И. Ленин ваь 100 шу дизара сийна ше тІалайи декхар дхоачашдаьа КПСС XXIII съезда цІерагІча металлургически завода коллектива — Енисей тІарча Красноярски ГЭС 9-ча 10-ча турбинашта дІаяхьийтай шиъ болха чорх.

СУРТА ТІА: турбина 10-гІа болха чорх дІатІайоаа «Ленинa» цІана лехтера бертага.

С. Григорьева сурт.

ТАСС фотохроника.

Автомобилистий толамаш

Пятилетка дийлагІча шера къахьетта дика къахьег Сунженски автомобильни предприяте коллектива. Соахка август бетта шоаш тІайийцача социалистически декхараша цІаьхха хьажа а хьажа В. И. Ленин ваь бІаь шу дизача дена къахьегама совгІат кийчдара керда социалистически декхараш тІайийцар тха предприяте болхлоша. Мукь дІа-юха бахьара пхе шера план 1970 шера ворхІагІча ноябре кхоачашъе, къахьегама оасарле планах лаьрхІачул итт процент лакхъе, дІа-юха кхухьача мукьага дІабоза мах 15 процент лохбе декхараш тІайийцадар цар. ХІаьта В. И. Ленин ваь 100 шу дузача денна шахьабоагІаш цу шера хьалхарча бах беттa мукьъ дІа-юха бахьара план 10 процент тІехкхоачашъе, 3 процент доагор кхоле лаьрхІад автобоахама коллектива.

Доахача къахьегама толамаша хьахьоx тІайийца социалистически декхараш коллектива толамца кхоачашделга. ВорхІ бетта тонно-километра план 113,9 процент кхоачашъяьй, хІаьта мукь дІа-юха бахьара план 105,9 процент кхоачашдаьй. Дика кІеантбаьй дІа-юха кхухьача мукьага дІабоза мах. Планах лаьрхІачул совгІа кхоаь доагора - смазочни материалаш 3 процент совгІа я.

Республика автоуправлене предприятешта юкъе сьоржача социалистически яхье хьалха латтачарех цаІ я из. Иштта дика къахьегама толамаш декхарий цунна елай КПСС Сунженски райкомей, райисполкомей карара кара тела ЦІе байрахь, хІаьта иштта района сийлен Доска тІа а йихьай из.

ШоашегІа хьахинадац уж къахьегама толамаш. Цун керттера дав да къахьегам нийса вІаштІехьбаккхар, цхьа дезал санна барт тайнача коллектива хьинар кхо ца деш къахьегар. Шерра социалистически яхь йоаржаьй предприяте шофераштa, ремонтникашта юкъе. Яхье баьнача болхлой толамий хан - ханнахьа итоги гаш ю, дукха кердадараш производства юкъехкхухь. Хьидда доле социалистически декхараш тІайийцах ерригача автоколоннашa, ремонтни цеха коллективана. Уж миштa кхоачашду хьожаш ца хала тІахьожам лоаттабу партийни, профсоюзни организацена. ХІара бутт чакх массаза бала цар дахача толамий итогаш ю, хьалхара моттиг яьккхачарна премиш ду.

Предприяте кийча а яь чакхйоакхаш а организационно - технически мероприятеш цІена. Цу планa тІа белгальъха мероприятеш тІаерзаь я къахьегам дикагІа вІаштІехьбаккхара, болхлой къахьегама хьалаш тоадара, къахьетта ремонтникий хьалаш а тоадаш. ХІанз боахамера еррига производственно - ремонтни участкаш йолаш эшалахьа вІеахьаргъя дІайихача хила. Цу гІулакха лаьрхІа хьаа а яь болх беш я дика котельни. Сададенна дешa да бытовкаш, душевойи хьалхара гІишлош балхаш, автопрофилактораша ремонт яра балкаш, предприятерча дукхача халача балхашта механизаци яь.

«ЦаІ массанена тІехьа, массаш цхьаннена тІехьа» яхача коммунистически принципах къахьет барт тайнача коллектива. Цу гІулакхо кердача къахьегама толамашка яхуял автобоахама коллектива. Дукха ба цига предприяте коллективана байза ца Іеш еррига районе а бовзаш бола болхлой, къахьегама ветеранаш. Царех ва И. Хамзов, Я. Эльмурзиев. Цхьанкха замечани йоацаш из предприяте йиллача ден цига автобусаш тІа болх беш ба уж. Бетта задани 120 процентал чухдахьа кхоачашъеш вар. Автобоахама кулгалхоша, партийни, профсоюзни организацеша тийна Сийлен грамоташи ахьа баркалаши дукха да. Предприяте болхлошта юкъе эттара хьалхарчараш коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цІи елар царна. Автобоахама сийлен Доске тІера цІаккха Іодоалаш доа цар портреташ. Иштта дика къахьегаш ба мукь кхухьача машиний шофераш: К. Дудушев, А. Лебедев. Къахьегамен производствени дисциплина дика хиларах даим новкъосташта хьокхам тел цар. Эшшача хана къонача шофераштa новкъостал де, царна шоай опыт дІаяла кийча ба уж.

Машиний хирург яьле мара цІи яхкаш слесара Н. Журавлева. Шийга ремонт е хьахахьча машин тІехдика ремонт йий ерийоалийт цо. Цхьанкха ентат ца дац цо йхоачешдаьча ремонтни балхашта юкъе. Автопредприяте кертерча инженера новк. Петрова аьлар:

— Тха автопарк чІоагІа къаьна я, эттара къокагІйоала машин а ялх шера болх бaь я. 10—12 шера болх баь машина шийга кхаьчача цІена йолаш сакьа болх берабодаш арайоалийт слесара новкъоста Журавлева. Цо доахача толамий лакха мах бaьб. Дукха да тийна совгІаташ. Цун портрет хьалтехa дела балха тІа хьалхе латтарий районни аллее. Дукха мул тІехьа ца вусаш хьинаре къахьегаш ва слесарь В. Спиридонов, кхыбараш.

Цхьабакъда, дахьа толамаш лекха дале а дхьадола кхоачамбоацараш нийсаду автопредприяте коллектива балха юкъе. Цу автобоахама коллектива социалистически яхь лелаю Наурски автопредприяте коллективаца. Ер бархІлагІа бутт ба из яхь дІайолаь цхьабакъда ерaш цига дІабаха, е уж хьабаьха хиннабац социалистически декхараш мишта кхоачашду хьажа, шоай балха опыт дІа-юха ела. ДІахо йодача хана балха тІа хьалхе латтача коллективе ца мегаргдоаца гІулакх да из. Уж кхоачамбоацараш дІа а даьха ахьа а тоаде деза цо шиъ хьоххамаш.

С. ЧУХАРЕНКО,
Ингушски - ГІалгІай облсовпрофа производственно - массови балха, алапе отдела заведующи.

СОВХОЗА ЮБИЛЕЙ

Дукха ха Йолашш Наурски станица культура ЦIарIа хилар Калинина цIарагIча совхоза итт шу дизара хетаьа юбилейни собрани. Торжественни собране балхахбар совхоза хьалха латта болхой, пенсионераш, юкхье дена совхоза рузьна дебадеш хьабеагIа къахьегамхой, комсаш ледаериш чхьагIар доаккхарийн мугIарашка латта кагирхой. Собране йийцар итт шера баьча балха итогаш, санхоза боахам дIахо дегIабоалабара декхарш, В. И. Ленин вал 100 шу дизара толамца накъадахаьа дешаш.

Дукха балх баьб совхоза коллективо 10 шера.

Ше хьахиначо хьалхарча шера геттара ледара яр совхоза производствени база, нах чубаха фонд боацаш яр. Совхоза гIишлошъераша хьахьаьй дукха производствени, культурно – бытовой, нах чубаха объекташ, чхьагIара завод, МТМ, удобрений склад, материальни склад, шин отделенена усадьбаш, кеа тIара балхазарш деладу шин помещени, 100 моттиг йолаш берий бешн ледеаш, шиъ общежити, стоп[illegible], 1000 моттиг йола кагирхой [illegible], [illegible] квартира, шиъ цикл хьалтIеуние гIала яьй, 2,5 километр [illegible] биллай, гIишлой [illegible] кьаши майдаш [illegible] шаманика пабкъаш дехкаш да.

Тахан совхоза я 34 трактор, 31 автомашина, дукх[illegible] кхыйна машинаш, оборудовани [illegible] тха шу хьалха на хиина ЦРВН-72000, ЦРВН-74000 яха комсашка дика хьаша йиш йоли приспособлени а. Цу машинаша

атача баахаш комсаш лелорий къахьегаш, комсаш лаьттагIара арайоах, комсий мугIарашта юкъе балхаш ду, хIаьта уж тайпа балхаш даьа оаха укх шера 2600 гектара тIа. Духхьала трактериста Атабаев Резвана ше 600 гектар хулача комсашта обработка яьй цу тайпарча агрегаташца. Цо йиш хилийтар дукхача лаьтта комсий мугIарашта юкъе цхьа мара оасар де па дезаш боах атача бакха. Тха механизаторашта хьайир комсий гайдоагаш хьайоахаргIолен тракторца комсаш лаьттах йохкаргIолен приспособлени, кулгашца болх бе а ца безаш.

ДIадахача шера тха совхоза балха юкъейоалайир тракторашка комсаш тIайоттаргIола АВН-05 аха 7 агрегат. [illegible] гIулакхе йиш хилийтар 1977 [illegible] кхоре. Укх шера ерригга комсаш тракторашца тIайоттаргIолча агрегат [illegible].

[illegible] хьан долаш «Грозвино» объедиение [illegible] дедир [illegible] аггара [illegible] тха совхозе.

Комсий бешанаш дукхагIа хулаш дукхагIа хьувкъаш хила рах тарра даьхлу болхлошта доагIа ахчаш а. ДIадахача шера плана 9074 тонн кхаха боагIача метта 12089 тонн комсаш кхьар, план 133 процент кхоачаш а еш. Болхлошта юккъера лаьрхIача бетта доагIа ахчаш 121 сом хилар. Духхьала премех деннен кхы тIа деннен ахча 305000 сом хилар. Дукхача болхлоша 1000 а кхы дукхагIа а сом нийцар, хIаьта тракторист Атабаев Резвана болхло Кубиева Майсархен санна балча хьалха латтарашка продукцех кхы тIа деннен премех денаш 2000 совгIа сом кхаьчар хIаранега.

Пханах 1 миллиони 607 эзара сом мара доапача 2 миллиони 459 эзара сом пайда кхаьчар совхозага. ДIадахача шера боах дика барах РСФСР Министрий Совето ВЦСПС-ен карара кара тела Ше байрахх елар совхоза коллектива.

1965 шера хьаьй тха чхьагIара завод. Укх дика шера цо чакхьаьккхай 422400 тонн комсаш, 1 миллиони 700 эзара декалитр чхьагIар доаьккхад. Тха чхьагIар Российски Федераце дукхача городашка кхоач. ХIана укх сезонах кхаббь хьувкъам хьачуэцара боккъонца йола кийчо яь боалаш латт заводе.

Совхозе хьахиний шоай гIулакхь дика довзаш болча комсаш лелерий, механизаторий, чхьагIар дерий, гIишлоиергий коллектив. Совхозе боаш беш ва векерен лаккере ообщонашка йоаь 45 специалист, 13 саг ваьчно дешаш ва. Боацаш кхеоча донекхий толамаш дахарех 1966 шера 30 апреле правдалиначча СССР Лаьхехьарча Совета Президиума Указах 5 сага орденаш медалаш елар.

Дукха къахьийтад совхоза болхлоша укх шера комсаш дика хьувкъаьара. Укх шера хьоттан хала хиина боллашех комсаш дика хьувкъаргIолаш я.

ХIанз совхоза коллективо тIагIертта къахьег комсашта хий дехкаш, уж чуэцара кийчо еш. Комсаш чуэцара кийчьаьй 3140 ведар, 1700 тускар, комсаш дIаяхьа 24000 яьшка. Комсаш тIайотта 12 трактор кийчъю, тоаль басар хьекхаш латт комсаш тIайоттаргIолча агрегаташта.

Комсаш чуэца тха совхозе воаIаргволча Грозненски мехкдаьтта института 1000 студента баха моттиги даа хIама кийчлу пищеблоки йиаза кийчъьай, тIагIал юза хIамаш, кухне эша пхьегIаш, кхай тIа хIама дара эша инвентарь кийчбеш а.

25 дийнахь комсаш чуйца аха дерхI совхоза къахьегамхоша, 1969 шера социалистически декхарш толамца кхоачаш а дiь, В. И. Ленин ваь 100 шу дизара на боагIара накъабоха чIоагIо яь ба совхоза болхлой.

Г. КРОТЕНКО,

Наурски района Калинина цIарагIча комсий совхозе керттера агроном.

ЗУЛАМХОЙ КЪАЙЛАБАХАНЗАР

Дукха карагIдаьннад Грозненски головной дулхкомбината халкъа тIахьожама группана шоай предприятие экономика чIоагIъеча. Цар цIенхаитта къовсам доаттабу нийсаш долча кхоачамбоацарашца, продукцега дIадоар лехдара, электроэнерги кхоаро. Группана керте латт дулхкомбината кадрай отдела инспектор Старченко Александр Михайлович. Общественни болх шийна дика бовзалгеи ше дика организатор валгеи хьахьекхад цо из болх кхоачашбеча юкъа. ЛоархIаме болх чакхбоах Александр Михайлович керте даттача группо социалистически доладахье лораеш, хIаман кхом ца беранта, предприятена зуламаш деранта духьала къовсам лоаттабу.

Дукха за йоацаш дар из. Дулхкомбината гIишлой - ремонтни цехе транспортах пийса пайда оцаш аьна сигнал кхаьчар. Кхы хьо ца луш халкъа тIахьожамахой гул а бен дийнар дIайхо дергзар. Финансови документашка хьажара гIулакх шийна тIалийцар председатела, хIаьта транспортах цу цехе пайда эцара гIулакх тахка аьнна халкъа тIахьожама группера кхаь сага тIедилдар. Цар тохкам барах предприятена дош хинна зулам гучадаьлар.

Грозненски дулхкомбината керттерча инженера нов. Глушенков ахча заявках «Сельхозтехника» объединение чуйоагIача Аргунски отделене тайп-тайпара мухьаш дIа-хьа кхаьхь аьнна машинаш (самосвалш) дIахьежаеш хиннай. Царех пайда мишта ийбуи хIаьта цар баьча балхах доатIар фуш хьежар Старченко.

1968 шера декабрь бетта кхоъ счет ейтай дулхкомбинатага «Сельхозтехника» объединене Аргунски районни отделене.

ХIаьта укх шера январе, февралех мартех бетташка машинаша баьча балла ялх счет ейтай «Сельхозтехника» объединене Аргунски отделенера.

ДIахо уж балхаш боккъонца кхоачашдаьдий хьож халкъа тIахьожамхой.

Хьежача гучадоал уж балхаш автотранспорте дулхкомбината даь ца хилар. Товаро-транспортни никладнойшкъ дулхкомбината бIехь хIамаш дIаккхусеча бола машинашкъ хьалбеча баллаc ахчахьай аьнна безтал а деш духхьала шийца болча пайда лелаш хиннай автотранспорт дулхкомбината ремонтно - строительни цеха прораба нов. Трошкова. ХIаьта 1968—1969 шерашка дулхкомбинате подъездной машинашкъ биллара балхаш промфинплана тIа белгалдь ца хилар шоаш хоавше а администрацега цу дахьекхьа хIама дIа а ца хойташ бiь бетта ца баьча балха шоаш хьайтача счетах ахчан перечислени еш баьгIаб керттера бухгалтер Пономарева воккхагIвола финансист - экономист Пилипович.

Боахама хиннача дешна иштта бехке ба шоай балха декхараш кхоачашдеча дедарло дIайита дулхкомбината керттера инженер Г. И. Глушенков ремонтно - строительни цеха начальник А. В. Акопяни. Баллаcт предприятена ца ашилгеи прораба Трошкова шийна болча пайда машинаш лелаелгеи хоаше а директоргеи партномагеи хIама дIа ца тойташ баьгIаб уж. Машинех боахаме пайда эцара гIулакхьа боагIа тIахьожам доаттабаьбац «Сельхозтехника» объединене Аргунски отделено заьгара Т. Д. Даудова а.

Боахама баь тийша болх кхабара суча а баькха материалаш Нохч-ГIалгIай халкъа тIахьожама комитетен милице следственни органашкен дIачуелар Александр Михайлович Старченко керте латтача халкъа тIахьожама группе.

Социалистически доладахье лораеш иштта ха тIа латт А. Старченко.

П. БОЛТЕНКОВ,

Шолжа района халкъа тIахьожама комитета председатель.

Барт тайна коллектив

Гей Лев Васильевич керте латтача «Грознихкомбината» ремонтно - механически цеха коллективо ду балхаш лоархIаме да: ерригача комбинате массе а тайпа ремонт ю, чоалханерча установкашта эша цхьаццайола оборудовани арахец. Цухьа предприяте технологически режим айха ювенна я ремонтно - механически цеха балхаша.

Цеха коллективо заьм тIехкхоачашъю ший производствени планаш. Эггара бехктоккхаме декхар тIадилла Завгородний Валерий Андреевич керте латтача № 1 йолча участка барт тайнача коллектива. Насосаш, компрессораш, центродолаш телеш, массе а тайпах болча механизмашка ритмично балх бойтом дийнахь а бус а къахьетш болча коллективо дика толамаш доах. Цхьа баьхан доацаш алаш цунах «комбината дега аьле, ши эзар совгIа йолча насосий компрессорий балхага заьм бIарг кхоаб слесараша, ремонтникаша. Къаьстта дикача толамаша белгалбаьннаб слесараш Арсалиев Темирби, Петров Георги. Иштта дика къахьег Н. Ильбарски, В. Дементьев керте латтача бригадаша а. Укхаза даим шоашкара хьекхаш телош, массано а сийлеш ба коммунистически къахьегама ударникаш Закаев Iабдул-Рашид, Эдильбаев Салман, Черный Тимофей, иштта кхы дукха барш. Шоайла барт тайна, хьалхала къахьет ремонтникаша.

Укхаза традиции хинна дIаоттад производстве юхьанца къахьега венначунна новкъостах долга. Аьттув а хало а цхьане леархI.

С. ВОРОНКИН.

ДОНБАССА ЗДРАВНИЦАШ

Донецки города Дружковкана массехи километр мара гаьна йоацаш хьуна йисте хьайийлай Дружковски машинаш еча завода санатори - профилактория. СалаIара мел эша къалат да шиъ, салоIа корпусаш, 200 моттиг йола кинозал, цIе уголок, спортивни майдаш.

Унахошта дика дарба дь, тайп-тайпарча дазарашта профилактика е ваштIехьдоалийт лорий хIанзара оборудовани Iалашъеча кабинеташ.

Донецки областе болх беш а металлургически, кIори, машаш еча, химически промышленность, кхычу халкъий бахамана доакъой предприятей 64 санатори-профилактори. Укх шера цу санаторешка салоIарга 55 эзар сага. ХIанз Донбассе кхы а хьалхьеш я цу тайпа ор здравницаш. Шоай санаторей-профилакторешш хьахьо Ленина цIерагIча «Артемуголь» комбината № 5 йолча шахта, Макеевски металлургически, Старокраматорски машинаш еча, Горловски коксохимически заводаша, кхыча предприятеш. Духхьала мерза профилакторешка шера салоIаргва 13 эзар саг.

Алексей ШКОРБУН,

АПН корреспондент.

ОБЩЕСТВЕННИ ПОРЯДОК ЛОРАЕШ

Участкови уполномоченни

Шин шу хьалха Советски Эскаре гIулакх даь а хьаьда Хакимов Омарпаша дIалета. Салтечун форма хийца сийна фуражка тIатилдар цо. Заводской районе бехктоккхамерча участках цаI яр Омарпашана кхаьчар. Отдела хулгахоштa бIаргадайра шийна тIадилла гIулакх тIехдика кхоачашдара къона милиционер дукха къахьегаш дикача гIулакхашца белгалдувлалга. Цул тIехьагIа кхы а бехктокхамегIа гIулакх тIадулл цуна.

«Бакъдар аьлча юххьанца иштта дукха хиловаш сайна нийслургьа мотташ вацар со», ахаш дувц вахьоста Хакимова. Къонача участкови инспекторах дукха тешаш бацар баха нах. ХIаьта Омарпашас дика кхеталеш дар общественностца айхха бувзам болаш, уж шийх тешаш ца хилча ший болх хургбоацилга. Фу дича хургба из тешаш? Цунах уйла еш ший участке гIолла бIаргхоккхаш хьавоагIаш новкъа Iобежа боккха хи ул-дар. Из новкъара дIабаккха аьнна шийга милиционера аьлча дукха раьза [illegible] жоп делар из керхана хоа[illegible] Iобожабаьна.

— Оашош дI[illegible]ккха, са иаз дIаккхачаш.

— Беза [illegible] бакъ[illegible] воккха саг, сона дийнадий ер хIана ийцаб хIинзалла дIа ца боаккхаш.

Цу дийнахь шийца дружинникаш а боллабеш юза вера Хакимов. Херх хьекхаш тайпа а дийла вокхача сага даьча дIахьар цар боккхача дохах.

Сал доккха гIулех а дал из. Къахьегамхошта тоам ба цар ра задел, гIулакх шийгара дIадьокха хьокхаш из хилларах айделав бахача наха хьалхаокна милице вIамагIвола лейтенанта сий. Цун майралах дувца баьлар, тархьа духьалвеьнна кхоъ зулиган Хакимова эшавича.

Хоза дегI кеп долаш лакхерча дегIара вола вIамига саг бахача наха дукха везавенна Iац. МоллагIа гIулакх хила кор аьнна бIу цо къоажабеш из кхоачашде кийча волаш тешаме новкъост хилар, дукха веза из цун новкъостайта а. КIезига дац вIамагIволча лейтенанта аьнна баркалаш а цун тайна грамоташ а.

IуйрнIйна са тоссача хана ший участка обход еш оамал я участкови инспектора. ХIана аьча участка юххе гIолла чакхбоал машенашкъ, гаьна ац центральни рынок а. ХIаьта кхычахьара баьхха къуй бийсаппа наьха вIетIара къоал даь, е новкъа иIсвеннача сага тIера хIама яьккхачул тIехьагIа кхыча моттиге вIедоацаш нах бохаш цар тIевоаш хиннай.

Иштта цхьан Iуйрийна 5 сахьат даьнна ха йолаш Хакимова тIаверхача ийшар [illegible]:

— Сийсар пхьа во гIараш ма хезар сона. Къуй хиина бий-те уж?

Бакъ хиннавар къонах, бийсан цо ахача улица тIа зулам даьдар. ДIаяхача буса кхо сахьат даьннача тIехьагIа Петропавловскае яхача станице ваха Демощенкова човаш яь милице дахьад хила [illegible]. Цуннa човаш яь тIера хIамаш дIаяьха дIахоха хиннав шиъ зулмига саг.

Зулам даьраш лаха араваьлар Хакимов. Цхьанне бинт хьоарчаь [illegible] аьрда кулги цар йиста цхьанайолча вIамай белгалонашш хьекхарал совгIа кхы царех хIама хоаш дацар вайхачоа.

Автонсвокзале, машинашкъа вокзале, рынке вахача Демощенкова дийца сакхат долаш саг ийсвалдзар. ДелкъагIа Чернореченски водохранилища пляже вахар Омарпаша. Дукхача наха юкъе зуламхой лаха хала дар. Шийца доахача панайлоне корта бохо маларраш мелаш багIача кийча пахах шек ваьнна сецар из. Царех цхьанне аьтта пхьарс бинт хьоерчаьа бар. Цу хана Хакимовна хьатIиера йовааш йола йоI.

— «Моаршал хилда милице болхлошта», — аьлар цо (Хакимов граждански костюм тIайохкаш вар цу хана).

Уж дешаш хеза кагий нах сиха баха хьайзар.

— Хьавел хьо вIамига саг, — аьнна хьатIавийхар цо царех пхьарс бийхка хиннар. — Хьахьокхал яьй документаш. Из вар Гайтаев Сергей.

Дукха ха ялалехьа кхоккха а новкъост чурча гIулакхий отделе хьавоалавир Омарпаше.

Шоаш даьча къоала дера цар цар.

Участкови инспектора Хакимова миччa хана а новкъостал дo кийча хул участке баха нах. Саггаров Касьяна кулгалдеча дружина штабе дукха кагий нах хул милице вIамагIволча лейтенанта поручени кхоачашъе раьза болаш.

Дика лоархIаву милице вIамагIвола лейтенант Хакимов ший балхах. Цудухьа цун участке даим порядок хул.

В. ЮХНЕНКО.

ДукхагIа язде милице балхах

Самардийнахь Грозне, КПСС Нохч-ГIалгIай обкома политически просвещене ЦIагIа МВД болхлойи, республика творчески организацей векалийи, журналистийи Совещани хилар.

Совещани хьайийлар КПСС Нохч-ГIалгIай обкома пропаганди агитацен отдела заведующе П. И. Затышева.

«Правопорядок чIоагIъярен къахьегамхошта коммунистически кхетам баларен балха республика МВД-ен творчески организацейи болхлошта юкъера бувзам дIахо йодача хана чIоагIбарах» доклад йир Нохч - ГIалгIай АССР чурча гIулакхий министра нов. Елисова.

Цул тIехьагIа къамаьлаш дир Сунженски района Троицкая станица участкови уполномоченно нов. Тимошенкос, Старопромысловски района милице берий пIен йоккхагIа йолча инспектора нов. Тарасовас, МВД воккхагIа волча следователя нов. Харченкос.

Къамаьлаш деш цар белгалдаьккхар милице болхлоеxи цар гурпад гIулакхехи республика писателашеи журналистушеи дукхагIа язде дезаш хилар, милице балха опыт газеташа ледара ювцаш хилар, милицена хетадаь книжкаш кIезига арадуллар. творчески интеллигенце милице болхлоех а цар гIулакхех а даьца чулоацам бола произведенеш хьакколларгхилдарах.

Совещане къамаьлаш даьча Нохч-ГIалгIай писателий Союза председатела Ахматова Раисас, писателаша Мусаев Махьмади, Чахкиев СаIида, «Грозненский рабочий» газета редактора Баласников Владимира, Нохч-ГIалгIай Министрий Советерча кепайоазон управлене начальника Шипулин Николая, Нохч-ГIалгIай Министрий Советерча радион телевидене Комитета председатела Лагутин Сергея дош делар республика.

Совещани чакхйоалаш къамаьл дар КПСС Нохч-ГIалгIай обкома пропаганди агитацен отдела заведующе П. И. Затышева.

Ленински милице райотдела дикагIа баьча болхлоех ба уголовни розыска воккхагIа вола инспектор капитан Арапов Георгий Николаевич и инспектор лейтенант Добряков Аркадий Александрович.

Тхьо шу совгIа бахка опыт йолаш ва милице капитан Арапов. Дика новкъостал ду цо Добрякова.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) милице лейтенант Добряков и капитан Арапов.

Доазол дехьара

АГРЕССЕ ЭХЬ ЦА ХЕТАШ ДАЬ ГIУЛАКХ

БЕЙРУТ. (ТАСС). Ливана Аркуб яхача къулбехьен районашта израильски авиаце доа даро чIоагIгIа эгIазйигай мехка общественность. Къамаи информационни агентстве беча хоамах. Ливана Кхерамзлен Совете протеста нота яхьийтай.

Кепайоазонна ше яьча заявленге тIа поемьер-министра Рашид Карамес доазонна уккхача ливански юрташта Израиля тIом бароах «Израиль реакционни чулоацам болаш» хилара тешал деш дола агрессе ше даь гIулакх да», аьлар.

«Цхьабакъда, — белгалдаьккхар цо, — из тIом барах кхерам тIабоагIаш хилара» дувзадеина халкъ кхотадалара ший мохк ший лоIаме хилийтара яь чIоагIо цо кхы а чIоагIъяра мара кхы хIама дергдац».

Израильски агрессе даьча доваха баьдхар уьхойташ, бейрутски центральни газеташа йоах, из деча юкъе дакъа лоацаш хиннача самолеташа капала юкъейоалаьяр. Вийна а човнаш хиина а 20 совгIа саг ва.

ДУХЬАЛА ХИЛАР ДIАХОЙТАШ

Эскаре бахийта нах хьаийбу управлени чуйолча Нью-Йоркерча зламена хьалхашка дукха нах юкъе боли тIеме дукхьалара манифестации хилар. Демонстрантaша чIоагIа наха хоаш Iойвийцар. Вьетнаме бойбьича американски салтий список. Вьетнамски лаьттара ерригга американски эскар IалаьмаIe чеках арадаккхар хьадийхар цар.

* * *

США - с Вьетнаме лоаттаеча агрессена шоаш духьал хилар дIахойташ американски пхьайтта салте шоай доакъошкара ведда а ведда. Гонолулурча (Гавайски гIайренаш) цхьан киназе лечкъаб, цу лелару гIулакхаш дестахеш йола «Баьццара береташ» яха американски фильм Парижа кинотеатрашка хьаьбоккхара духьала дукхаха къахьегамхойи кагирхойи юкъе боли демонстраци бир Пасахъе кертерчарех цхьа магистраль йолча Понкхача фульварашка.

«ДIаяккха Вьетнамера американски агресси!» «Кагирхой турпалча вьетнамски халкъена!» яхача лозунгашца чакхъаьккхача демонстрацена юкъе дакъа лоацараша «Макс Линдер» яхача кинотеатра хьалхашка митинг а яь, IалаьмаIe чеха фильм дIалаккхар хьадийхар.

(ТАСС).

* * *

Американски военщино Вьетна-

Даим дийна

ЛОГОС. (ТАСС). «Ленин дерговоацаш ва, хIана аьлча цо ший дерригга вахар, дерригга шийна хоаш дар, ший дерригга практически болх вай планета тIара боккъонца йола а цIаккха дIадергйоаца а гаилаш хьеча наха — болхлой классан ахархошнеи хетабьайдь» — аьлар вайду «Нью-Уорлд» яхача чиьна долча интерийско - совецки журнала тIа арадаьнначча статья тIа Т. Олайойос.

«Ленин дерговоацаш хилар латт цо даь боазам хьалха а санна йиза йолча Iилма социализме лард хиларах. Ленина тхона, африкалашта, дерговоацаш ва, хIана аьлча цо хьалхе делаьва а котъьнинаш а революце тха халкъий дег уралтадеелаь. Цар тIера Iомадессад колониализма духь, тхана цунна тIом бен а да.

Лата а котдоала а Ленингара Iомалу тхо, империализмацеи колониализмацеи ше лоаттабеча къовсаме прогрессивни Африка массаза а беррига тоIабаьбоахкарий сийлахь-воккхача хьехархочунга, баьччага кхайк. Советски халкъа хиина ца Iеш, Африкана, дерригача прогрессивни адамашта даим дийна ва из», — йоах чхьайоалаш статья тIа.

КХЕРАМЗЛЕН СОВЕТЕ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). ДукхагIа 11 голосо хьал а лоацаш юкъе дакъа а дIа лоацаш ООН Кхерамзлен Совето тIаийцар Намиберечу хьалах долча дешах йола резолюция, цун проект хьачуеллар Алжира, Пакистана, Сенегала, Колумбе, Парагвая, Замбе делегацеша.

Резолюцега диллача Совето харцахьа лоархI къулбехьен африкански администраци къулбехьенафрикански эскара Намибе територе тIара арадаккхарах йоагIа Кхерамзлен Совета решени ЮАР правительства тIа ца эцар. Намиби карахлаца гIерташ ЮАР Iаьдало дIахо деш дола гIулакхаш ООН авторитетана доа даккха гIертта хилар белгал а доаккх.

Кхерамзлен Совето юха а законаш боагIаш лоархI намибийски територе тIа къулбехьенафрикански администраци хилара духьал Намибе халкъа лоаттабу къовсам.

Резолюце тIа йоах, нагахьа санна ЮАР правительства Кхерамзлен Совета решенеш цIанъна а тIа ца ийе, цIаккха Совет декхарийла я юха гул а енна, Намибех долча дешага хьажа а, ООН Уставa хьежжа низагIа гIулакхаш де леза къоастаде а.

Резолюцена голосовани еча хана юкъе ца йоагIаш юдаьлаз США, Англе, Франце, хIаьта иштта Финлянде делегацеш.

ЛаьгIлуш бац израильски захватчикашта дуьхьалерча къийсам къовсама ала. Оккупантий тыле лелакхашта майро операцеш чакхйоах палестински партизаний отрядаша, моастагIчун дийна низи техникеи хIалакъеш дIа а йоаддаш.

СУРТА ТIА: палестински партизан.

МТИ—ТАСС-а сурт.

ЛОНДОНДЕРРА НАХ ЮХА А ГIАЙТТАБ

ЛОНДОН. ТАСС корр. А. Дракова хьахойт:

Къилбаседа Ирландe шоллагIа йоаккхагIа йола город Лондондерри чулоацаш юха а нах хьайр. XVII бIаьшере город ингалски католикаш лораяраш даге бахаш дIара шера Лондондерре процессеш таша еча «подмастерьей походах» пайда ийцар гетгара аьттехьарча элементаша граждански бокъонаш бахьан къовсам лоаттаберашца дов даккхара.

Иштта дола дов хилар кхераш, похода юкъа дакъа лоацараш города эггара бIехъо йоашен къехболи нах бахеча Лондондерра районера баршa — шоай района чуйоагIача улицашка баррикадаш яр.

Цул тIехьагIа дукха ха ялалехьа фашисташка волча пастора Ян Пэйслена фанатически тIехьболча наха цу чIоагIалонашка гIолла чу а хийлха, граждански бокъонаш бахьан болча болама юкъе дакъа лоацаращца доккха дов даьккхар.

Улицашка дов хилар бахьан долаш лозабаь нах ба. ТIеххьара даьча хоамех, городе дов дIахо а деш да.

Лондондерре нах хьаро ийлар Къилбаседа Ирланде латта хIанз ег бутт бола политически кризис.

ДУНЕННА ГО ВАЬККХАБ... ЭЗАР ДИЙНАХЬ

Кхаь шерен 22 дийнахьен наькъагIа ихав «Святая Мария» яхача доккха доацча парусни яхтага дуненна го баькха лаьрхIа 62 шу даьнна голландец Бертус Зайденбоос. Цу никъагIа 40 эзар миль совгIа юкъ баьб Зайденбооса, штормашеи дуьIаищеи кхьаь къувсаш массехкaза парса котвийлине из. Цун яхте тIа радиопередатчик хацнаш, хIаьта шийна эша кхачеи хийи эша йоалагIа бале а болча берда йисте из сецача мара из фу хьале ва ховш а хиннабац гун гаргара нахи доттагIийи.

Укх денош Голланде юхакъаьчад «Святая Мария». Цага цIей дездеча тайпара цунна паькъа бахаб цун мехкахой — Флардинген яхача портови городеге балаш бола нах. «Iа бале санна бола ичсь беш кийслу эгара халагIдар фуд? — хьаттар цунга журналисташа. — ДуIаш йкулаш, яхаш цо тоъаш хилар?» «Ай ничара! — аьлир Зайденбооса. — Из цхьоал а. Шоана хоаш махкллараз, Флардингене йоакха а йоацаш йола кафе ма йий са, цудухьа лахаяа хила Iаза ва со, хIаьта «Святая Мария» борта тIа дукха бетташ дIийхар йистиила саг воацаш...».

Зайденбоос йолча хIанз-м шортта бе нах: из дунсина го баькха варо цун кафе цIи дIахозаьйб, бига ухача цхьах массе а хана цо тIаинхI аьнна йиза хулаш, села чIоагIа.

Ю. КОРНИЛОВ,

ТАСС корреспондент.

Гаага.

ШОАТТДЕН ОАГІУВ

ДІаяхача замах юхедисача воча гІулакхашца—хира къовсам

ВОАЙ ИРАЗА ДАЬЙ ХИЛА ВАЙ!

НОХЧИЙН гІалгІайн кегийчу нехан маккарметен [illegible] новкъа а ма чІоегІа Іатгъеш а дошаш да «урдуг», цхьа лекаро язараш. Ма дукханей [illegible] хадаьд цу дешаша. Ма дуккаеминта дагадоккхераш кхоачои ца хулийташ дитад цар.

Къы а новкъегІа [illegible] социалистически уйламце [illegible] дуккача кагирхоше [illegible] устагІан дукха [illegible] ахчанцан дустийташ бІаргадайча.

Аьлте - Юрта вІашагІкхийттача мурдаша урдони пхьенийн [illegible] оттадаьр нохчаштен гІалгІаштен дукхьашка хоаеш хІама дац. Дог цІена мел [illegible] сага гоама доаа гІулакхаш «тоадда» дагаеьа хьоевадаь да из.

Ца хоаш саг вийна, [illegible] ааа, нийтта кхыдар хІама моттиг нийсъелча, ца хоаш шоай сагагере дахьанача [illegible] гІойгІа тІехкоачаль болча цун гарга [illegible] хаца эгІавал ца лелееш, советски судо ла кхел рекъа хинна тІоэца денал долаш болча нахьа общественносте мел сий ду гу вейна!

Цхьа масал [illegible] Тlехьайнйза працеп а йолаш трактороца водаш [illegible] цхьа тракторист. Гур тІаро хоинавенна чу а веча, працепа тІехьа... карча [illegible] кІаваха [illegible] вийнав, тракториста [illegible] хІама а доацаш. Суда а кхийта а гучадайнад тракторист бехке ца хилар. ТІаккха хІама [illegible] схода трактористе 5000 сом! [illegible] санна моллагІчун а бехка саг веннавала, пхьа лаха дакаш ец Аьлта-Юрта мурдаша из кхел, хІакта цхьанна [illegible] бехке воаца кхывоаа саг вийна ма лоний пхьа. Цу тайпарча мурдий кхелаша [illegible]

[illegible]

Маддаре дувцаргда вай. [illegible] саго саг ех, йоІ ма[illegible] ЙоІ йолча тайпан [illegible] куя социалистически марань [illegible] нана [illegible] институтен [illegible]

[illegible] ма хуний царех цхьаберш. Цар дешьала дІа хІама [illegible]: «ХІа-хІа, тха дай, тха ненай, тха гаргара нах, урдуг [illegible]. Ираз долаш [illegible] вай - йоІ. Урдуг [illegible] хІама дац [illegible]. Дагаьа [illegible] ца [illegible] дешаша дІаена дешан тельна!

[illegible] доаца бегІала вай [illegible] урдоена дукьала [illegible] ладувгІан, цунна вай [illegible] тІа фу хиду хьовеш вар со цу зама. Со цхьа [illegible] моттиг ец [illegible] цига а вовзи [illegible]: «Аз [illegible] урдуг [illegible] шутее — [illegible]

Цхьабакъда, сона дукха а моттигаш йовз, [illegible] йоІо, шийна дукха везача сагоца [illegible] дийцача уж тайпара [illegible]: «Дас-ненас а боккхагІчар а дахьа рекъа а со». Да-нана рекъа дара, [illegible] а беззама [illegible] тІехьдахаро дукьала боц со, цхьабакъда, со дукьала [illegible] урдуг [illegible] цунах йоаларвр дара.

Келий нана [illegible], [illegible] гІулакх вай [illegible] къестадеш, [illegible] хІама къестадай! Дукьала дІа хІама [illegible] вай дешна-новкъа, [illegible] ледада хоача гІулакхашта дукьала дац тхо, цхьабакъда, ираз [illegible] дешаш-хІама ледада [illegible] бац тха, [illegible]!

Эзь дий нийтта из дІаяхар? Дац! [illegible]

[illegible]

Х. [illegible]

Грозненски автотракторорементни заводе [illegible].

[illegible] дукха [illegible] кадий халкарош, [illegible]. Района къаьстиннай хоза а хетам ух самодеятельносте артистий концерташа.

Укх сурта тІа бІаргагу [illegible] района культура [illegible] самодеятельносте [illegible] хи [illegible] хелхар.

В. ДЗИСЯКА сур.

Хозал, денал

Цун командица ишта из дагардер 20 совгІа грамота, иль иттех дипломаш. Адресаш тайп-тайпара да цар: Караганда, Алмалинск, Нальчик, Махачкала, Грозный, Ростов, Москва... ЦІагІа хьалгъуа дІахха баьнарча дьере лента. Цу тІа яздаь да «Чемпион ДСО «Урожай» РСФСР».

Иштта аа аз вувца хІамига саг, Назранерча юртбоахама техникуме физкультуреи спорта хьехархо вола Оздоев Зяудин.

Эггара дикагІа, дезагІа доля совгІат доацаш вІашагІиц Зяудин кІуяса тІа хІалхетаргах детта аьнна дІадахачара. Шийга доІалерча хІалхетаргах детара вай республике [illegible] чемпион [illegible] из.

Казахстанера е дера цо дукха совгІатеш, призаш. Цига (1952—1956 шераш) [illegible] совгІаташ [illegible] цун [illegible] спорт.

1956 шера Назрана дІаевача сага готделар Зяудина: цІаьккха спортивни команда, укхо санна из гІулакх лелдеш [illegible] саг вацар. Город Орджоникидзе хІалхетаргах детача цхьан [illegible] секце вовзаш саг нийсъелар дукха. Из дукьаланзар Зяудин закъатецка ахара. ХІара Іуйрийна велосипедаш Назранера Орджоникидзе ала волавелар из.

Иштта Іома а венна волавелар из вай мехка йоаккхача городашка хІуреаш тІа вувла. Цул тІехьагІа пох хьалхийтар иштта спорт езаш вола, хІалхетаргах летача хьалхара моттиг дІа ца хецаш хьалоагІа спортсмен, дика техника йолаш Арапиев ХьажІумар. ВІашагІкхийтта чІоагІа гІад беха болаш [illegible] Назране спортсмена [illegible] хилийта [illegible] бе, [illegible] болабелар уж. Спортивни форма тІа [illegible] уж уллаш кибъе гІолла дІа-хьа болхаш бейча царна тара, уж санна из болаш хала гІортараш дукха нийслора. Шийна тайпара [illegible] тенда, [illegible] из а. Команда, секцеш вІашагІьехка йоалелар районе.

Юртбоахама техникуме ше преподаватель волча бІарча команда кийчъеш вар Зяудин а.

ХьалхагІа кхыча городашка йоаккхача спортсмена хьехка [illegible] къа лаца ше ухар Зяудин. ТІаккха шу дакьтча ше Іоманъ [illegible] бІарча команда а шийна йолаш еха волавелар. Гьаьа дІахезар цо Іомабача кегийча нахах [illegible] чемпионий [illegible]

Х. Хаштыров, М. Яндиев, С. Хамхоев, М. Местоев, [illegible] Омаров, К. Товказахов, А. Богаев, И. Бязров, Х. Кабисов, дукха ба уж-м.

Вер санна гІадвахе, хьа боккха ишта боккхаш санна аьлар бега Зяудина тха районе хІано берий спортивни школа хьайийлалга хов хьона, аьнна. Школашка я пхи филиалаш. 300 совгІа бер дІаязденнад цу школе Іомадала аьнна. Царна хьехаш ба района дикагІа бола спортсменаш. Шийна, лаьрахІа программах занятеш хьаь - еза, белгалдаь деноаш, сахьаташ да.

...Іуйрейна баьла тІа шийна дешал хІалтоахаргах леташ воаала Зяудина 4 шу даьннан хІаьнк Ахьмад бІаргадейча цецбоал лоалахой.

— Тхо бІаргадейча кхыча берий а бокаш боагІаргба из да, — йоаш Зяудина цІенхамтта.

[illegible] ЗАНГИЕВ.

Лора хьехамаш

ІАЛАМА КАМАЬРША СОВГІАТ

ВИЗЗАЛЦА наб яр — ше лоархІаме да ва дика салаІара, дика сапаргІатдалара! Цхьабакъда, биззалца дика наб еза — дукхачарна хаьийоахкар да. Мичча тайпара яьна а, наб йовр дукхаза в чІоагІа а Іеткъ [illegible], [illegible] да [illegible].

Набера гІулакх хІана а [illegible] дуттІаваланза да. Дукха ха йоацаш а гІазха хеташ дар. хьаь доаккхагІдолча дашкъа томожени хилар бахьан долаш саг цу хьал тІа кхоач аьнна: нерави клеткаш пхьан юкъа болх ца беш совц, хІаьта цо уж [illegible] тиш ца йолийташ лора [illegible] ю. Укх тІехьарча шерашка из цІаьнха а кхы цІаьнха а зийнача тІехьагІа, [illegible] хоша кхыча тайпара лоархІ моатта тучадьача хІамаш. Академика П. К. Анохина, профессора А. М. Вейна, советски кхыча толкамхоша совадаьд, наб — из къьеста шийна тайпара вІашгІехьбашкха хьаь болх хилар: салайар а [illegible], [illegible] аалар социалеш, [illegible] цхьайолча организмтеи хІама кІаьагагІа ходолийташ бола нерави клеткай шийна тайпара болх. Наб чІоагІагІа ме кхет, оракьара тІаІатпкъаш доля хІамаш хІезагагІа [illegible] сага, гІаьхха садоахеш, дего цІайга болх байташ, [illegible] клеткашта ихачан продукташ доаттееш, хІаьта [illegible] рашна а хьалхагІа санна организм цІеннех цІеньеш [illegible] а. Укх ерриге лоархІаме вахара процессаш дІахо йоаи, цхьабакъда, бола кІоакт-дукха [illegible] а яча.

ЧІоагІа наб — сага уналцІеча хилар эггара дикагІа [illegible]. Кхийнача [illegible] хоачамба дикаша салаІара бийсанна 7—8 сахьта наб йоаш. Воккхийча [illegible] 5—6 сахьта и наб, [illegible] цхьаьнца [illegible] хІама хоа лиш.

КердагІа болча [illegible] кхьостаала дахьача зеннаш, хьаь биогтен [illegible], кхыча хІаманаш [illegible] наб тІа болча нахха бахьанца [illegible] хила лур хьа. Гучадаьнна, [illegible] наб хьаьа ца цхьаберкош хоачам боацаш хилар а доаларгІайна наха наб ца кхеташ [illegible] болча дукха хила [illegible]. [illegible] [illegible] дукха ха а наба кхийта саг хьаьт-хьаьта [illegible] ТІехьае хІозегІагІа [illegible] хьахараш дукха ха а йоаха сахьача набера [illegible] хьаьа. ДукхагІа хана [illegible] невроза йолча чура организм [illegible] хама, масала, нер а ч. Цу тайпара моттигаш массаза нийсъала ма иштта дикагІа дерба дийта [illegible], тІаьхха из бахьен [illegible] юхадоаи.

Дукха [illegible] [illegible] долча бахьенех наб-са лоаш. Уж къахьегама, салаІара, хІама даара режим толхаьр, [illegible], бийса юкъехкаьа бІаьхлуш бола бар, да яхачул тІехьагІа хІама даар, цІагІа Іьшеча хилар, кхыдараш. Хи доза, нагахьа санна цу тайпара моттигаш массо хьаь нийсло, наб-са [illegible] доаргдолга.

Вахара йийса [illegible] хьахча хана телхаьр цхьа зулам ца хулаш дусаргдац. Эггара [illegible], хІаране шин-шийн самал хьаь еза массаза а ше белгалдьча сакьета а белгаларча хьалашка. а [illegible], гІор-тата доалаш] метта Іовужилга. Сайрийна [illegible] кхача 2—3 сахьат хьалхагІа бида бала а нерваи система хьожергболаш бола продукташ — марьа, дара, кІома даар, корта боахош бола маларш [illegible] доалаш — юкъе доашаш а хила беза. ЛоархІаме да Іовужача хана физически болх ца бар, гІолакъ вуташ бола довзараш ца дар. ЧІоагІа найдана да саррахьа кердача фига сахьерза [illegible], [illegible] хи чу когаш оттабар. БІарчача дийнахьа цІагІа чуІайнача кислотас садоахача яхькъаштта Іотхьам а бош, гІаьхха наб яра [illegible] къарла ю. Цудукха боккхача лоархІаме да цІагІа керда фо чу [illegible] СагІа [illegible] цІана [illegible] вІалла [illegible] тарелатура лоха — 12—16 градуса лехкагІа йоаш дакъа, кор е форточка [illegible] [illegible].

[illegible] санна уж дерриге гІулакх [illegible] а наб ца хете, лорица дагадоала деза. [illegible] дарба дац [illegible] наб езаш массех бутт бахаш бехан хул, [illegible] тІаІорта кхохьета а вуттур бІаргалархе доаг тейше хила а деза.

Л. ПЕРШАКОВА, медицинан [illegible] кандидат. (Санитари просвещени Центральни Іилма-толхама институт).

АТЕИСТАШ КХЕБЕШ

Вай республика профессионально - технически училищашка кагирхой Іилма-атеистически кхетамца кхебара дешаш къаьстта разделаш а йолаш юкъехуль дешара-клетамца кхебара планаш. Цар тІа белгаль дешархошца цхьана а къаьстаькъеста а бене белла формаш: лекцеш, докладаш, беседаш, кинокартинаш [illegible] хьекар, хаттараш [illegible] сайренаш, диспуташ, а. иц. дІ. Дукхача училищашка вІашгІехьахкай атеиста уголокаш. Цига дешархошка шерача плаьагІа дІадовзийт Іилманеи технакин даьккъе космос кареерзаире хьекъехье карагІдийзараш, медицина, кхыча Іилманй дашгье дудешараш.

Училищашка атеистически пропаганда ю ерига дешара процесс чакхъалзалца, ерригача дисциплинай урокашка хадданза чакхдувал дешархой Іилма-материалистически сакъитем болаш кхебелга. Иштта, физикаш хьехархошка урокаш тІа преподавателаши озытаеш практически боашка а болажаш, дІа а хьуклеш Іилманеи [illegible] доаклена гІулакхийн хьакъехьа Іилма-материалистически кхетам тел [illegible].

Обществоведение преподавателаша дени чакхйоах дьший реакционни чулоацам боашха беседаш. Дьший хьакъехьара партеи Советски правительствен политика дІайовзийт. дьшех юхедиса телха гІулакхаш дІадахара шаькъаш белгал а деш.

Дешархой атеистически кхетамца кхебара [illegible] терко ю эстетика урокаш тІа а. Художникаш - реалистеша дийххача суртай репродукцеш дешархошка дІа а йоашийташ, преподавателаша лертІа бовшк [illegible] классеи чулоацам.

№№ 1, 2, 3, 6, 4, 12, 9 йолча городской профессионально - технически училищай педагогически коллективаша дани терко ю кагирхой Іилма - атеистически кхетамца кхебара. Классе боаца бола беча юкъегІа дешархошца «Іилмен дІаь» яхача журнала обзораш ю, «Атеист» яха [illegible] ярадоах, дукха нах юкъе бола туристски походаш, экскурсеш, спортивни яхьаш чакхйоах, цхьана вІашагІа а кхейте салаІа уж, спортивни секцешка занятеш ю, дешархой коллективашка уйла кхео, хьинар а деша-а доаш хила Іомабу.

Училищай педагогически коллективаша, партийни организацеша, [illegible] ВЛКСМ комитеташа, дешархой общественни организацеша чекхъейх керда обрядаши традицеши юхьехкаьара доля гІулакхаш, производства новаторашца, къахьегама ветеранашца вІашагІбеттарулга. Цхьа денлара хьисаперча хьаьс дІател комсомольски билеташи паспорташ. Новкъостий бахь доаш группашка гІолла белгалдоах. ВІашгІехь доах революционни событей доагІашкошца, 20-ча шерашкарча комсомольцашца, Советски Союза Турпалашца, Советски Эскара тІемалошца, Социалистически Къахьегама Турпалашца вІашагІбеттарулга.

Цу дерригача а чакхдоахача кхыча гІулакхаша а гІо ду дешархошна [illegible] дьнах [illegible] зулламаш хьакхьа бола вовзаш яра, дьнах юхедиса телхача гІулакхашта дукьала къовсам лоаттабе лакхарой гІалестаду.

В. ИВАНОВ.

МОСКВА. IX Ерригсоюзни СССР профсоюзий [illegible] спартакиада. Художественни гимнастика дакъера финальни яхьаш.

СУРТА ТІА: скаргажарга абсолютни чемпионка Н. Овчинникова (УССР) яхьаш йоача хана.

В. Ун Да-сина сурт.

ТАСС фотохроника.

ХАОТТАМ

Тахан республике гІоален Грозный, йоачиж а йоацаш, хупхьлуш моркан хьаа мег, малхбоалехьара, гІаьхьача боарамга а кхоачаш, дьегІо мух хьекхаргба, республике гІоалаш 23—28 градуса Грозне 26—28 градуса йІовхал хьаа мег.

Кхоален денош, доацачьа хамаьа дешна хоала хушаш, хІонаг-лукха моркан хурга, цхьайолча моттигашка доацачьа хамаьа догІаш делхаргда. [illegible] къувекъа мег, тайп-тайпара оагІонашкахьара, гІаьхьача боарамга а кхоачаш, дьегІо мух хьекхаргба, бейсанна 13—15 градуса денанна 24—29 градуса йІовхал хургья.

Метеостанция.

ТАХАНИ КХОАНЕИ ХУРГДА

16 АВГУСТА

В. И. Ленина цІерагІара культура Дворец. 12 сахьат даьлча «Атеист» яхача клубе занятеш. «Мицта хьаккалла даьла саг» яха устни журнал. Зелени театре тематически кинофильмаш хьокхаргда.

С. М. Кирова цІерагІара культуреи салоІеи парк. 19 сахьат даьлча Зелени театре «Ленина орденаш лелаераш» яха тематически сайренаш хургья. Сунжески района художественни самодеятельноста коллектива концерт. 18 сахьат даьлча граждански обороа клуб. «Граждански оборона Іомаяра хьакъехьара бахача наька деккараш» яха устни журнал. 20 сахьат даьлча граждански оборонах дола кинофильмаш хьокхаргда. 10 а 18 а сахьат даьлча массови площадке — ловзараш, конкурсаш, аттракционаш.

«Красный молот» завода культура ЦІа. 17 сахьата 30 минута яьлча «СССР-е гІоала» кинолекторий. 12 сахьат даьлча «Ленин музыкен» яха литературно-музыкальни утренник.

Крупске цІерагІара культура Дворец. 20 сахьат даьлча кагиркой салоІа сайре.

ПролетІаьта цІерагІара культура ЦІа. 18 сахьата 30 минута яьлча «Сийлахь-боккхача Даьймехка тІема хаоаре советски литературий турпалера гІулакхаш» яха лекци. «Сигала — Покрышкин» яха кинофильм хьокхаргда.

В. И. Ленина цІерагІара пайда. 19 сахьат даьлча гарнизона духовой оркестра концерт. 21 сахьат даьлча документальни кинофильмаш хьокхаргда.

17 АВГУСТА

В. И. Ленина цІерагІара культура Дворец. 10 сахьата 30 минута яьлча кинозале берий кердача литература обзор. 18 сахьат даьлча «Беррига дезаланна — Дворец» яха заводчаний коллективно салаІара да. 19 сахьат даьлча «Ильича хьесамех дах тхо» яха тематически сайре.

С. М. Кирова цІерагІара культуреи салоІеи парк. 10 сахьат даьлча «Ленински гвардия» яха тематически сайре. Шаьла района художественни самодеятельноста концерт. 18 сахьат даьлча музыкальни эстрада — гарнизона духовой оркестра концерт. Цу хана кинолекторий — «Дуне — тахан» яха политически клуб. «Дунен халкъашта юкъера обозрени» яха лекци. 20 сахьат даьлча «Дунен меккашка гІоала» яха кинофестиваль. 10 а 17 а сахьат даьлча массови площадке — ловзараш, конкурсаш, аттракционаш.

«Красный молот» завода культура ЦІа. 11 сахьат даьлча «Ше кийиг» яха спектакль. 17 сахьат даьлча «Къонах» яхача ансамбла концерт.

Н. К. Крупске цІерагІара культура ЦІа. 10 сахьат даьлча «ЦІоегІар дезал» яха лекци. Документальни кинофильмаш хьокхаргда.

ПролетІаьта цІерагІара культура ЦІа. 10 сахьат даьлча СССР-а Флотерча флота Дена хеталаь утренник. 18 сахьата 30 минута яьлча советски республикай кинофестиваль. «Советски Даьхен доІ» яха кинофильм хьокхаргда. 20 сахьат даьлча кагиркой салоІа сайре.

В. И. Ленина цІерагІара пайда. 19 сахьат даьлча гарнизона духовой оркестра концерт. 21 сахьат даьлча документальни кинофильмаш хьокхаргда.

СТАДИОНАШКЕИ СПОРТИВНИ ЗАЛАШКЕИ

16 АВГУСТА

«Локомотив» стадион. 9 сахьат даьлча Грозненски машиннакьа отделене хьалхара моттиг лаккхара футбольни яхьаш. 11 сахьат даьлча «Спартак» обществa хьалхара моттиг лаккхара футболисташта кагера яхьаш. 16 сахьат даьлча мотоболах ловзаш республика хьалхале лаккхара [illegible] ВІашагІкхеетт «Патриот», «Искра».

«Красный молот» завода спорта Дворец. 9 сахьат даьлча «Труд» обществa хьалхале лаккхара истола тІарча теннисах ловзарий финальни яхьаш.

С. Орджоникидзе цІерагІара стадиона площадкаш. 9 сахьат даьлча «Труд» обществa хьалхара моттиг лаккхара бе ловзаеча буттанах ловзаш финальни яхьаш.

17 АВГУСТА

[illegible] шоссе, 774-гІа километр. 10 сахьат даьлча Къилбаседа-Кавказа машиннакьа хьалхале лаккхара велоспортах йола яхьаш.

«Красный молот» завода спорта Дворец. 9 сахьат даьлча «Труд» обществa хьалхале лаккхара истола тІарча теннисах ловзарий финальни яхьаш.

«Динамо» стадион. 9 сахьат даьлча республикан клубий хьалхале лаккхара футболисташта юкъера яхьаш.

С. Орджоникидзе цІерагІара стадиона площадкаш. 9 сахьат даьлча «Труд» обществa хьалхара моттиг лаккхара бе ловзаеча буттанах ловзарий яхьаш.

Ладувгіа, хьажа

16 август
РАДИО

[illegible]

ТЕЛЕВИДЕНИ

[illegible]

17 август
РАДИО

7.10 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.20 — Хоамаш. 7.30 — [illegible] программен музыкальни антракти. 7.40 — Москва. 8.15 — «Ленинан некъ» газета [illegible]

ТЕЛЕВИДЕНИ

[illegible] 17.55 — Юртарча клубий болха кепота. 18.15 — «Ворх1 де». Дунен халкъашта юкъера 18.20 — Сигала хьона бараш. СССР Феперча 9.гІа йола Ерригсоюзни эккхаре спартакиада дІакъовлар. 19.30 — Футболах СССР-а хьаккара моттиг лаккха финал. СКА (Ростов-на-Дону) — («Карпаты») Перерывах — «Шоана бераш». 21.15 — «Ахкан къораш» яха фильм-концерт.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гІа этаж). Телефонаш: редактора—2-44-90; редактора зам.—2-30-11; [illegible] секретаре—2-34-32; [illegible] культура, промышленноста отделай—2-42-30; [illegible] отделай—2-42-28.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—2-44-90; зам. редактора—2-30-11; ответственного секретаря—2-34-32; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 2-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 2-42-28.

«Грозненский рабочий» издательства типография. Революцен проспект, 7-84.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7-84.

СФ05169. Заказ № 3496.